

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

HELENA FABEROVÁ – NÁSTIN PORTRÉTU (ORAL HISTORY)

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Autor práce: Jana Prokopcová
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: 2.

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

30. 3. 2014

Jana Prokopcová

Poděkování

Tímto děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Tomáši Vebrovi, Th.D., za odborné vedení, cenné rady a připomínky při tvorbě této práce. Dále děkuji paní Heleně Faberové za poskytnutí potřebných materiálů a literatury, které jsem ke své práci potřebovala.

30. 3. 2014

Jana Prokopcová

OBSAH

ÚVOD	5
1 DĚJINNÝ KONTEXT ŽIVOTA A DÍLA HELENY FÁBEROVÉ.....	7
1.1 Život a osudy	7
1.2 Práce v sociální oblasti	9
2 CHARITA A CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH	10
2.1 Poslání charity.....	10
2.2 Česko-německé vztahy a víra	11
2.3 Potlačování víry v Československu	15
2.4 Politické procesy s kněžími	17
2.5 Situace katolické církve v 60. letech 20. století v Československu.....	18
3 PROJEKTY HELENY FÁBEROVÉ.....	23
3.1 Diecézní charita České Budějovice	23
3.2 Společenství Ackermann-Gemeinde.....	23
3.3 Sdružení Ackermann-Gemeinde	27
3.4 Projekt Magdala.....	30
3.5 Jihočeský rozhlasový půst	33
Závěr	35
Seznam použitých zdrojů:.....	36
Seznam příloh:	39

ÚVOD

Pro svou práci jsem si vybrala život a dílo paní Heleny Faberové. Její osud je spjat s oblastí jižních Čech a samotných Českých Budějovic, proto jsem se rozhodla, že její odkaz by měl být připomenut a je hoden následování. Pomocí metod oral history, přímou historickou metodou, prozopografickými postupy a deskripcí se budu postupně snažit pronikat do problematiky moderní české charitativní a sociální práce paní Faberové.

Setkání s paní Helenou Faberovou byla vždy velmi přínosná. Jsem ráda, že paní Faberová byla velmi ochotna a pohovořila o svém životě a hlavně své činnosti. Jsem si vědoma, že má bádání může být ovlivněno samotnou paní Faberovou.

Mládí paní Faberové bylo poznamenáno nástupem komunistického režimu a proti jeho praktikám celý život bojovala. Nebála se postavit za osud slabšího a byla ochotna nenechat se režimem zlomit a podporovala v tom i ostatní.

Jelikož je osud a práce paní Faberové zasvěcen sociální a charitativní práci, bylo zapotřebí, abych prostudovala materiály týkající se jak moderní české sociální a charitativní práce.

Velmi důležitá byla též problematika komunismu a církve. Jelikož ještě dnes provází některá témata ostrá kritika, nebylo jednoduché zůstat k příběhům paní Faberové lhostejná.

Pro doplnění poznatků z bohatého života paní Heleny Faberové mi posloužily též novinové články a rozhovory, které mi paní Faberová poskytla. Abych lépe vysvětlila situaci církví v komunistickém Československu, vycházela jsem též z komparací historických faktů. Inspiraci jsem hledala u autorů Pavla Kosátika a Stanislavy Vodičkové. Tito autoři mi ucelili chápání složitosti situace, ve které se lidé ocitli kvůli své víře.

Z projektů, kterým se paní Helena Faberová věnovala, bych zmínila Diecézní charitu českobudějovické diecéze, Sdružení Ackermann-Gemeinde a poté i projekt Magdala (pomoc obětem obchodu se ženami a nucené prostituce). Problém prostituce je v celosvětovém měřítku stále větší a zasahuje do všech sfér sociálního rozvrstvení.

Práce paní Faberové nezaujímá pouze prostor českých zemí, ale týká se

i německého prostoru. Například je členkou Ekumenického fóra křesťanských žen a zakládajícím členem českého Sdružení Ackermann-Gemeinde (SAG), které – jako partnerská organizace - navazuje na záslužnou činnost německé Ackermann-Gemeinde (AG) v oblasti česko-německého smíření. Byla 3x zvolena předsedkyní SAG – v současné době je místopředsedkyní tohoto českého občanského sdružení. Je nositelkou záslužného kříže Německé spolkové republiky a čestné Zlaté jehly Ackermann-Gemeinde.

1 DĚJINNÝ KONTEXT ŽIVOTA A DÍLA HELENY FÁBEROVÉ

1.1 Život a osudy

Helena Faberová se narodila dne 14. 10. 1935 do rodiny Uhrových v Praze. Již od dětských let ji provázela víra v Boha a v konání dobra. Po absolvování pražského gymnázia se rozhodla pro studia na vysoké škole. Bohužel maturovala ve smolných padesátých letech a tak jí bylo znemožněno nastoupit na studia na vysoké škole kvůli jejímu náboženskému přesvědčení. Absolvovala tedy abiturientský jazykový kurz se závěrečnou zkouškou z anglického jazyka. První zaměstnání našla v podniku Strojexport Praha na funkci dispoziční asistentky.

Doba padesátých a šedesátých let nebyla pro praktikující křesťany vůbec jednoduchá. Komunisté se snažili stůj co stůj vymýtit náboženské přesvědčení všemi dostupnými prostředky. Helena Faberová byla na začátku šedesátých let vyslýchána v Ruzyni pro svoji údajnou protistátní činnost – setkávání katolické mládeže bylo tehdy bráno za činnost ilegální. Dle slov Faberové byl výslech dosti tvrdý a nevědělo se, jak bude dlouhý. Jak v těchto letech takový výslech probíhal, vzpomíná Oto Mádr – teolog, vydavatel katolického samizdatu a bývalý politický vězeň. *„Po zatčení mě převezli do Prahy do Bartolomějské ulice a pak do Ruzyně. Panoval zde přísný režim. Trochu jídla, trochu vzduchu, přísné kontroly, buzení v noci a celý rok bez jediné vycházky. Vyšetřovatelé nás kupodivu nemlátili, spíš zastrášovali. Zkoušeli na mne různé metody – dvakrát jsem byl v korekci den a noc. Když mě z temnice pustili, ptal se mě referent: „Jak se vám tam líbilo, ve tmě a o hladu?“ Odpověděl jsem mu: „Násilí někoho zlomí, a někoho utvrdí.“ Vyšetřovatel mi dával k podpisu mé „autentické“ výpovědi, které sepsal a jež se jen hemžily formulacemi o velezrádných a špionážních akcích. Několikrát jsem mu je odmítl a dal mu najevo, že by takovým mým prohlášením nikdo nevěřil.“¹*

Samotná Helena Faberová byla na nepřetržitém výslechu asi 12 hodin bez možnosti uspokojení fyziologických potřeb. Na základě zprávy prokurátora ztratila zaměstnání

---

¹ VLČEK, V. *Oto Mádr: Tma a hlad buď utvrdí, nebo zlomí*, Katolický týdeník, 09/2006. Dostupné na: <http://www.katyd.cz/rozhovory/oto-madr-tma-a-hlad-bud-utvrdi-nebo-zlomi.html> [cit. 9. 11. 2013].

pouhých 10 dní před plánovanou svatbou. Jelikož je její manžel lesní inženýr, stěhovali se mladí novomanželé v roce 1961 do Lipky u města Vimperk. Na tamní fořtovně v Lipce se konala tajná duchovní cvičení, která vedl pan Jiří Reinsberg z Prahy. Praha se stala velmi důležitým střediskem a zdrojem tajné katolické literatury, kterou Helena Faberová svépomocí distribuovala „prověřeným“ zájemcům. Abychom si udělali představu, jaké zásahy byly provedeny v církevním tisku, musíme pochopit přístup komunistického režimu k církvi. „*O církevním tisku Sekretariát pro věci církevní uvedl, že jej „nelze mechanicky srovnávat s ostatním běžným tiskem“, protože „vychází ve své podstatě z nepřátelské ideologie“ a dohled nad jeho obsahem musí být prováděn s maximální odpovědností.*“² Následně se rodina přestěhovala do Českých Budějovic, kde Faberová pracovala v úctárně českobudějovického biskupství.

V roce 1990 zakládala Diecézní Charitu českobudějovické diecéze a stala se v roce 1991 její první ředitelkou. Odchod do důchodu v roce 1993 znamenal aktivní dobrovolnou práci v sociální oblasti – členství v sociální komisi Rady města České Budějovice (za KDU), v nadaci „Zdraví města České Budějovice“, vytvoření Adresáře sociálních a zdravotní služeb atd. Od roku 1994-2004 projektuje „Jihočeský rozhlasový půst.“ (představování projektů neziskové sféry s prosbou o finanční pomoc). V roce 1997 se zúčastnila jako místopředsedkyně Unie katolických žen ČR Evropské konference křesťanských žen proti obchodu se ženami v holandském městě Amersfoortu. Poté iniciovala v rámci Unie katolických žen ČR projekt Magdala na pomoc obětem obchodu se ženami a nucené prostituce. Nyní je nositelem tohoto projektu Arcidiecézní charita Praha.

Při posuzování životních cest Faberové nesmíme opomenout důležitý faktor, jímž je víra. Ta dávala a dává věcem kolem Faberové dodnes smysl a je hnacím motorem její tvorby.

Manžel Heleny Faberové ještě za vlády komunismu ilegálně studoval teologii a po politických změnách v devadesátých letech byl vysvěcen na jáhna. Její obě děti, dcera a syn, vystudovali dálkově Teologickou fakultu v Českých Budějovicích v oboru Křesťanská sociální práce (syn zemřel v listopadu 2011). K roku 2014 má Faberová šest vnoučat, z nichž jedna dívka také studuje na Teologické fakultě.

---

² Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

1.2 Práce v sociální oblasti

Pro práci v sociální oblasti se Faberová rozhodla, když byla zaměstnána v českobudějovickém biskupství. Zde se seznámila s Marií Weissovou z Mnichova. Weissová byla příslušnice organizace Ackermann Gemeinde, která v sedmdesátých letech 20. století převážela do tehdejšího Československa léky, šaty, knihy a podobně studentům teologie či početnějším rodinám. Věci, které přivážela, Faberová předávala dál, a prakticky se ani nezeptala, proč a o co jde. Jako adresáti byli také uvedeni příslušníci německé menšiny, kteří v Československu po odsunu zůstali. Faberová si uvědomila, že tito lidé jsou bez státního občanství, tudíž nemají plná práva a byli považováni za občany tzv. „druhého řádu“. Šlo tak o první moment, kdy si Faberová uvědomila důležitost pomoci jiným.

Faberová se hned do sociální oblasti aktivně nezapojila. Po listopadu roku 1989 se dozvěděla, že organizaci Ackermann Gemeinde založili sudetští Němci, které považovala za katolíky, kteří byli ochotni uznat vinu Německa za rozpoutání světové války a uvědomovali si, že je potřeba vztahy mezi nimi a Čechy napravit. Tehdy jí Maria Weiss nabídla členství a od roku 1995 se stala členkou Ackermannů a začala se aktivně angažovat v charitativní oblasti.³

---

³ Srov. Rozhovor s Helenou Faberovou, příloha bakalářské práce č. 2.

2 CHARITA A CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH

V následujících řádcích se budu zabývat problematikou života katolické církve v oblasti jižních Čech a charity v českých zemích, jelikož velmi úzce souvisí s Helenou Faberovou a její tvorbou.

2.1 Poslání charity

„Poslání charity pramení z pověření katolické církve šířit ve světě dobro, spravedlnost a naději. V tomto svém úkolu následuje příklad Ježíše Krista, který během svého života sloužil mnoha lidem v nouzi, pomáhal druhým, aby měli v životě hojnosti, a svým učedníkům uložil přikázání lásky k Bohu a bližnímu jako nejvyšší přikázání.“⁴

Ze spisů svatého Vincence z Paula: *„Služba chudým má přednost přede vším a je třeba ji konat bezodkladně. Je-li tedy nutné v době modlitby zanést někomu lék nebo poskytnout pomoc, jděte tam s klidnou myslí a obětujte tu službu Bohu, jako byste byli na modlitbách. Nemusíte se zneklidňovat úzkostí nebo výčitkami svědomí, jestliže pro službu chudým vynecháte modlitbu. Vždyť to není zanedbávání Boha, opustíte-li Boha pro Boha, to znamená, přerušil se jedna služba Bohu, aby se pro něj vykonala jiná. A tak zanecháte-li modlitby, abyste posloužili nějakému chudákovi, vězte, že jste tím prokázali službu Bohu. Vždyť láska je víc než všechna pravidla, a právě k ní má všechno směřovat. Láska je velká paní, a proto se musí dělat to, co ona poručí. Dejme se tedy s novým odhodláním do služby chudým a vyhledávejme zvláště ty nejpouštěnější, neboť právě oni jsou nám dáni, abychom péčí o ně sloužili našemu Pánu a Mistru.“⁵*

Každý jedinec má právo sociální spravedlnost. Ve společnosti blahobytu a nadbytku by se movitější měli postarat o chudší. V roce 1848 zveřejnili Karl Marx a Friedrich Engels „Manifest komunistické strany“. Manifest poučoval dělníky o příčinách vykořisťování a o způsobu, jak s ním skoncovat. O 43 let později napsal Lev XIII. První sociální encykliku (Rerum novarum, 15. května 1891). K jejímu vydání ho

---

⁴ Církev nesmí opomíjet službu lásky, stejně jako nesmí opomíjet vysluhování svátostí a službu slova, Benedikt XIV., *Deus caritas est*.

⁵ <http://catholica.cz/?id=4683>[cit. 1.3.2014].

přiměly obavy z nežádoucího vývoje: „*Dychtění po novotách již dlouho zneklidňuje státy; bylo proto přirozené a nezbytné, že se snaha o změny přesunula z oblasti politiky na příbuzné pole hospodářské.*“⁶ Po první encyklice o lidské práci navázal Jan Pavel II. Další encyklikou: *Solllicitudo rei socialis* (30. prosince 1987). Tentokrát se soustředil na země tzv. třetího světa. Zvláštní důraz položil na reflexi pojmu „rozvoj“. Ten nesmí být chápán jako hospodářský, ale musí se vztahovat na člověka v jeho celistvosti, a ne na jeden stát, ale na všechny národy. Povinnost každého jednotlivce je zasazovat se o rozvoj národů a je povinností všech států, aby při tom spolupracovaly. Předností láska k chudým je pro církve podstatnou vlastností.⁷

2.2 Česko-německé vztahy a víra

Po obrovském utrpení českého obyvatelstva za Protektorátní politiky byla po skončení druhé světové války a Němcům pocíťována nesmírná nenávisť. O situaci v době konce 40. let 20. století hovoří kardinál Miloslav Vlk: „Příležitost oslavy Dne vítězství dává podněty nejen k úvahám nad příčinami a následky utrpení druhé světové války, ale z duchovního hlediska je také možností zamyslet se nad hledáním cest, jak bolestné zkušenosti překonat a vytvářet novou realitu.

Příkladem takového postoje je podle mě i zkušenost, kterou učinila katolická církev na poli česko-německých vztahů a budování dobrého sousedství našich národů. Vzájemné vztahy přitom nebyly jednoduché a démoni nacionalismu ovlivnili do určité míry také sféru náboženství. Vzestup nacionálních tendencí zvláště ve 30. letech, související se sociálními důsledky velké ekonomické krize, podstatně zasahoval do politického i společenského vývoje naší země.

Po skončení války v roce 1945 byla atmosféra ve společnosti charakterizována protiněmeckými postoji, které prostupovaly všechny sociální vrstvy a politická prostředí. Tyto hlasy se objevily i mezi katolíky, důvodem byla zejména tragická zkušenost věznění a okupace. Lze ale říci, že v katolickém prostředí se tyto nálady objevovaly spíše sporadicky a převažoval poněkud odlišný přístup. Katolická církev jako jedna z prvních institucí jednoznačně vystupovala proti násilným excesům. Asi

---

⁶ FRANZEN, A. *Malé dějiny církve*, s. 330-331.

⁷ Srov. tamtéž, s. 333.

nejznámějším příkladem je pastýřský list československých biskupů z listopadu 1945, v němž biskupové současně odsoudili uplatňovaný princip kolektivní viny a vyzvali k tomu, aby v rámci odsunu nebyli trestáni i nevinní „ a když se trestají viníci, ať se to neděje nad správnou míru, aby při odsuzování viníků nebylo v trestu násilnictví“. Svůj nesouhlas s nelidskými metodami, uplatňovanými během odsunu, vyjádřili katoličtí hierarchové rovněž v pamětním spise československé vlády z 16. listopadu 1945, v němž se opět dovolávali slušného zacházení s německým obyvatelstvem a varovali před násilím. Žádali v něm také vládní činitele, aby „ chránili přirozená práva Němců proti přehmatům neodpovědných a lehkomyšlných živilů. Takové přehmaty mají nutně za následek otřesení a rozvrat mravního a právního řádu.“ Žádali přitom také, aby odsun německých kněží probíhal teprve po dohodě s biskupy jejich nového působiště za hranicemi.

Reakci na přehmaty, doprovázející odsun Němců, se věnovaly i články některých kněží, uveřejňované na jaře 1946 v časopise *Katolík*. Mezi takové kněze patřil např. Alexandr Heidler (1916-80), který po únoru 1948 odešel do emigrace a působil v *Radiu Svobodná Evropa* (pod pseudonymem *Otec Křišťan*) nebo františkán Jan Evangelista Urban (1901-91). Ve svých příspěvcích tyto kněží vyzývali k humánnímu přístupu při provádění vysídlení a současně připomínali, že touha po odplatě je v rozporu s evangelními principy odpuštění. Heidler dokonce ve svém článku přirovnal tehdejší události k praktikám připomínajícím dobu nacistické odvety za atentát na Heydricha.

Po nástupu komunismu bylo pochopitelně další angažování českých katolíků v diskusích o česko-německých vztazích v domácích podmínkách znemožněno. O tomto tématu bylo možné diskutovat pouze v rámci exilu. Velký díl práce vykonalo zejména sdružení *Opus bonum*, které vzniklo zásluhou benediktinského opata Jana Anastáze Opaska v roce 1972, a na sudetoněmecké straně především *Ackermann-Gemeinde* (vznikla v roce 1946 v Mnichově). Její spoluzakladatel, německý kněz Paulus Sladek, se již v létě 1955 vyslovil pro vzájemné odpuštění provinění, spáchaných příslušníky obou národů. Sudetoněmečtí křesťané také při řadě příležitostí upozorňovali na skutečné poměry, které v komunistickém Československu ve sféře vztahu církve a státu panovaly, a na různé formy pronásledování kněží i věřících ze strany režimu. Vedle morální podpory poskytovali za dob nesvobody českým věřícím také materiální pomoc.

Zásadní zlom pro česko-německý vztah přináší pochopitelně pád totalitního režimu, otevření hranic, obnovení demokracie v listopadu 1989 a sjednocení Německa. Tato skutečnost otevřela novou příležitost k pokusu obnovit znovu kontakty a budovat sousedství. Velký díl práce při obnově dialogu vykonaly především církve na obou stranách. Již pár měsíců po sametové revoluci zaslali katoličtí biskupové tehdy stále ještě rozděleného Německa ze svého prvního společného zasedání na jaře roku 1990 kardinálu Františku Tomáškoví dopis, v němž vyslovili lítost nad zločiny, jichž se dopustili Němci v době okupace (ale i za účast NDR na srpnové okupaci v roce 1968). Současně v něm ocenili gesto tehdejšího prezidenta Václava Havla, který odsoudil odsun jako nemorální akt. Na toto gesto odpouštění odpověděla Československá biskupská konference omluvou za vyhnání Němců po 2. světové válce. K listu se totiž tehdy připojili i slovenští biskupové. Společně vyjádřili rovněž poděkování za poskytnutou pomoc v době komunistické nesvobody, zvláště za teologickou literaturu, která k nám z tehdejší NDR přicházela.

Na počátku 90. let se začala rozvíjet také spolupráce mezi českými a německými křesťany, na jejímž prohlubování má velikou zásluhu Ackermann-Gemeinde. Z křesťanského hlediska to znamenalo osvobodit se od různých předsudků, které přetrvávaly na obou stranách, aby mohlo proběhnout skutečné vzájemné smíření. Obě biskupské konference chtěly dát příklad a impuls i civilní společnosti. S cílem znovu povzbudit úsilí o smíření vydali v březnu 1995 předseda ČBK a předseda německé biskupské konference společné prohlášení k 50. výročí konce druhé světové války. Uvádí se v něm například snaha po tom, odvrátit se vnitřně od starého nacionálního nepřátelství a pomáhat, aby byly zahojeny rány, které toto nepřátelství druhému způsobilo. S cílem přispět k otupení vyostřených politických napětí, panujících před volbami v České republice, Německu i Rakousku, a projevujících se nacionální rétorikou ve všech těchto zemích, bylo v dubnu 2002 vydáno z iniciativy České biskupské konference – pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlka a předsedy ČBK, olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera - prohlášení „Česko-německé sousedství se musí zdařit“, které znovu vyslovilo naději na pokračování dialogu mezi všemi lidmi dobré vůle. Výzvu k česko-německému dialogu najdeme i v prohlášení České biskupské konference k příležitosti 60. výročí konce války v roce 2005. Mimo jiné je v něm obsažena i výzva, aby evropští křesťané a jejich církve nepřipustili

oživování národních sobectví, podezřívání a nenávistí. Důležitým krokem bylo také přijetí společného prohlášení České a Rakouské biskupské konference v březnu 2003, jehož cílem bylo vztahy obou zemí nově přetvořit a prohloubit na základě křesťanských hodnot.

Vedle oficiální roviny setkávání se uskutečňují z iniciativy české i německé strany různorodá konkrétní setkání nejširšího okruhu věřících, jež přispívají i k rozvoji občanského dialogu. V rámci duchovního života je možné uvést také aktivity v příhraničních diecézích, kdy se mimo jiné obnovila tradice poutí v bývalých duchovních centrech v severních a jižních Čechách, na severní Moravě (např. obnova poutní tradice ve Filipově). Tyto akce přispívají také k oživení těchto regionů a přeshraniční spolupráce obcí v této oblasti. Důležitým impulsem k rozvoji aktivit se stal také vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004, připomínaný v duchovní rovině i společnou poutí středoevropských národů do poutního místa ve štyrském Mariazell. Zvýšená aktivita se odrazila mimo jiné i ve faktu, že AG v roce 2005 uspořádala téměř padesát setkání pro více než 2 700 českých a německých účastníků. Pozitivní také je, že ve velké míře jsou do těchto aktivit zapojeni mladí lidé.

Úsilí církví o česko-německou spolupráci bylo a je neseno v duchu obhajoby základních lidských práv a zároveň hledání duchovního základu vzájemného odpuštění a další spolupráce. V poslední době se často hovoří o potřebě posílení spirituálnějších akcentů evropské integrace. Právě zkušenost obou církevních společenství s hojením ran minulosti a plodného dialogu, překonávajícího vzájemné přehradu, je jedním z vkladů do procesu sjednocování Evropy, vyrůstajícího z křesťanských hodnotových základů a z atmosféry upřímného dialogu.⁸

Helena Faberová vzpomíná na Ackermann-Gemeinde takto: „ Poprvé jsem uslyšela název Ackermann Gemeinde v listopadu 1989, když v Římě na pouti k svatořečení blahoslavené Anežky se k nám, českým poutníkům, s radostí přihlásili němečtí účastníci svatořečení, kteří naši královskou dceru považovali též za svoji světici. Proč? Protože se v Čechách či na Moravě narodili.

Od 28. do 31. července téhož roku se v Regensburgu (Řezně) konalo 26. setkání této organizace sdružující naše rodáky německé národnosti, kteří byli po válce z Čech

---

⁸ Srov. Archiv rodiny Faberových. Kardinál Miloslav Vlk, *Aby všichni byli jedno*. Přepsaný rozhovor s Jaroslavem Šebkem.

a Moravy odsunuti. Ošklivým názvem jim říkáme „Sudetáci“. Dostala jsem pozvání, abych se této akce zúčastnila. Přiznám se, že jeden z motivů, pro které jsem pozvání přijala, byla zvědavost. Chtěla jsem poznat atmosféru takového setkání. Osobně se přesvědčit o tom, zda motiv letošního sjezdu členů Ackermann Gemeinde. Který byl na pozvánce vyjádřen slovy: „*Pět let po změně: naděje, reality, perspektivy*“, je něčím, co nás může spojovat. A mohu dosvědčit, že tomu tak opravdu je. Program byl velice náročný a počasí krutě tropické. Přesto vůbec nelituji. Protože přes očekávané antagonisty atmosféra celého setkání byla prodchnuta duchem smíření, vzájemného odpuštění a hledání společných cest a pochopení i v momentech, kdy v hodnocení událostí nejsme zcela zajedno.“⁹

2.3 Potlačování víry v Československu

Na počátek by bylo vhodné nastínit situaci v církvi po Pražském jaru. Stanislav Balík a Jiří Hanuš popsali vývoj v šedesátých letech takto: „*Jen obtížně lze hodnotit, zda Svätý stolec promeškal vhodnou chvíli k pokračování rozhovorů přerušovaných v roce 1967, či zda byla tato vhodná chvíle pouhou iluzí. Svätý stolec původně předpokládal oficiální jednání v říjnu 1968, k němuž však nedošlo. Po celý rok 1969 bylo oficiální setkání pouze oddalováno- což je v kontextu změn v KSČ pochopitelné.*“¹⁰

„*Oproti období před rokem 1968 se rovněž výrazněji řeší problém tajně (tedy nikoliv jen neveřejně) vysvěcených biskupů a jejich činnosti. Do roku 1977 se ještě v rozhovorech objevuje téma slovenských církevních hranic, resp. Zřízení samostatné slovenské církevní provincie.*“

„*Na počátku sedmdesátých let stát skutečně triumfoval nad církví. Dokládá to i Tomášková bezmocnost při oslavách milénia založení pražského biskupství. Hlavním leitmotivem oslav, s jejichž sedmiletou přípravou se začalo již od roku 1967, mělo být začlenění II. vatikánského koncilu do života církve a znovupozvednutí hlavy církve.*“¹¹

Komunistický režim dokázal v lidech vzbudit strach. Víru lidé tajili a veřejně se k náboženství nehlásili. „Pro obraz nepřítele, který měl své terminologické vyjádření ve

---

⁹ Archiv rodiny Faberových. Diecézní časopis *Setkání*, rozhovor s Helenou Faberovou č. 5/94.

¹⁰ BALÍK, S., HANUŠ, J. *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 49.

¹¹ Tamtéž, s. 50.

své době „bolševik“ či „komunista“, mělo samozřejmě rozhodný formující vliv období komunistického teroru, jehož hlavní fázi můžeme vymežit mezi léty 1949 – 1960. V tomto období, zejména v letech 1948 – 1952, hraje rozhodující úlohu strach, který prostoupil celou českou společností jako určitý základní moment deformující společenské klima a rozklížující se mezilidské vztahy.¹²

Propaganda SSSR se snažila vymýtit katolickou víru a nastolit ateismus. *„Musíme bojovat proti náboženství. To je abeceda každého materialismu, tedy i marxismu – napsal V. I. Lenin. Marxismus není však materialismus, který by se zastavil u abecedy. Marxismus jde dál. Říká: Je třeba umět bojovat proti náboženství, a k tomu je třeba materialisticky vyložit pramen víry a náboženství u mas.“*¹³

*„Je samozřejmé, že člověk komunistické epochy bude důsledným ateistou. Pro náboženství, stejně jako pro jiné přežitky předsocialistické ideologie, nemůže být v jeho vědomí místa. Pro vědeckoateistická výchova byla a zůstává nedílnou součástí masové ideově výchovné práce.“*¹⁴

Naštěstí se v Československu našla hrstka statečných lidí, kteří dokázali komunistickému režimu vzdorovat. Nešlo přitom jen o kněze a lidi spjaté s duchovním povoláním, ale najdeme zde i množství básníků, matematiků, fyziků atd. „ Díky otvírání české společnosti světu a jeho tehdejším kulturním výbojům a polovině šedesátých let český katolicismus pronikly nové vlivy, které do značné míry zformovaly jeho podobu. Došlo k určitému prolnutí tradicionalismu s moderními trendy, které byly všeobecně chápány jako dluhy církve vůči modernímu, současnému světu (odtud koncilní heslo Jana XXIII. Aggiornamento, zdnešnění, „přizpůsobení“ církve modernímu světu). Pokud bychom chtěli jmenovat zásadní vliv, který určil většinu katolických intelektuálních elit a který současně způsobil, že se církev stala více otevřenou a dialogickou navenek, patrně bychom mohli jmenovat hlubokou a mnohostrannou českou recepci díla francouzského jezuita Teilherda de Chardin (1881- 1955). Tento dříve „zakázaný“ přírodovědec a kněz podnítil zejména pražskou univerzitní i mimouniverzitní intelektuální scénu k diskuzím o vztahu náboženství a víry, přičemž akcenty této veřejné debaty určovali od počátku 60. let již křesťanské: vedle

---

¹² Srov. tamtéž, s. 258.

¹³ P. F. KOLONICKIJ. *Ateismus a formování komunistické osobnosti*, s. 10.

¹⁴ Tamtéž, Úvod.

evangelického teologa Ladislava Hejdánka to byl zejména katolický psycholog a filozof Jiří Němec, žák Jana Patočky a znalec domácí i evropské kultury.

„Domáci debatu druhé poloviny 60. let podpořil i český exil, reprezentovaný zasvěcenými teilhardovskými badateli Karlem Vránou a Vladimírem Boublíkem, kteří působili v Římě.“¹⁵

„V prostředí evangelických Jirchářů v Praze se pak odehrávaly diskuzní podvečery, v nichž se mimo jiné prokázalo, že český katolicismus dozrál jednak k ekumenické spolupráci, navíc že je schopen ve svých vrcholných reprezentantech určovat či přinejmenším spoluurčovat ráz veřejné debaty, která má celospolečenský dopad.“¹⁶ Za duchovní zážitky považovali mnozí katoličtí věřící například filmy I. Bergmanna a F. Felliniho, které se začaly objevovat ve filmových klubech, a v rámci katolických a diskuzních kroužků včetně farnostech se objevovala profánní témata kulturního rázu. Zvláště v letech 1968 -1969 se ukázalo, že katolicismus si dokáže znovu vybudovat vlastní kulturní struktury a centra.

Velmi významná byla také ženská hnutí a spiritualita. Ženy jsou dodnes vyloučeny z většiny církevních služeb. Avšak v průběhu 20. století nastaly mnohé změny. *„Katolicismus se v průběhu 20. století tak v mnoha evropských zemích stal „náboženstvím žen“, které řídili muži.“¹⁷*

2.4 Politické procesy s kněžími

Další významnou částí katolické církve byly politické procesy s kněžími. Hlavním nástrojem, jak ovládnout vrstvu kněží, bylo zbavení svobody několika jejich příslušníků, a to jak kanovníků, vikářů, děkanů a podobně, tak řady příslušníků venkovského kléru.¹⁸

„první rozsáhlé vlny internace kněží probíhaly v časové shodě s internacemi

---

¹⁵ Karel Vrána (1925-2004) byl katolický kněz, teolog a filozof, profesor teologie a filosofie na Papežské lateránské univerzitě a Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy, rektor papežské koleje Nepomucenum v Římě a předseda Křesťanské akademie v Římě.

Vladimír Boublík (1928-1974) byl český katolický teolog, emigrant, profesor Papežské lateránské univerzity a děkan její teologické fakulty.

¹⁶ BALÍK, S., HANUŠ, J. *Katolická církev v Československu 1945-1989*, s. 262.

¹⁷ Tamtéž, s. 265.

¹⁸ Srov. tamtéž, s. 115.

řeholníků. K první vlně došlo po prešovském soboru na jaře 1950, kdy byli do internačních táborů svázeni řeckokatoličtí duchovní – osmdesát jich bylo drženo v Podolínci, Hlohovci, Beňadiku a jinde. Hlavní zátah na římskokatolické duchovní proběhl v roce 1950, a to ve třech vlnách. První proběhla 25. července 1950, většinou se týkala mladých, pastoračně aktivních kněží z celé republiky. Druhá se uskutečnila 12. září 1950 a třetí 8. prosince 1950. Umisťování byli především v Želivě, kde jejich počet průběžně činil 120-150.“¹⁹

2.5 Situace katolické církve v 60. letech 20. století v Československu

„Na počátku roku 1968 legálně působilo na území Československé socialistické republiky sedmnáct států uznávaných církví a náboženských společností. Veškerá jejich činnost podléhala státnímu dozoru, který byl zaveden tzv. církevními zákony z října 1949 (zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem). Na zákon pak navazovaly další vládní nařízení a výnosy Státního úřadu pro věci církevní (dále SÚC) a ministerstva školství a kultury. K 1. lednu 1968 tak bylo v platnosti devatenáct dalších výnosů a vládních nařízení, doplněných jedenácti výnosy, sloužícími jako metodická doporučení, pomůcky a vysvětlivky.“²⁰

Měly tyto změny předurčovat ráz společnosti? Nebylo toto vše jen zástěrkou k mnohem větším událostem?

„V průběhu šedesátých let docházelo v Československu sice k pozvolným, ale přesto dostatečně zřetelným změnám v politice a ve společnosti.“²¹ Můžeme vysledovat několik hlavních příčin tohoto vývoje. Těmi jsou: V roce 1960 byla přijata nová ústava (ústavní zákon z 11. července 1960, č. 100/1962 Sb.), která na jedné straně upevnila státní centralismus a ve svém textu zakotvila vedoucí roli komunistické strany a její ideologie ve státě, na druhé straně například zmírňovala tvrdost trestního zákona. Do

---

¹⁹ BALÍK, S., HANUŠ, J. *Katolická církev v Československu*, s. 115.

²⁰ SÚA, SPVC MK ČSR, krabice č. 19. K nejzávažnějším patřila vládní nařízení z 18. října 1949 č. 219 až 223/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení jednotlivých církví a náboženských společností.

²¹ Postupné uvolňování v 60. letech zde konstatuji jako skutečnost, aniž bych se chtěl pouštět do dnes populárních diskusí o tzv. mýtu šedesátých let, viz ŠVANDA, Pavel: Šedesátá léta jako mýtus o osvobození. In: FIALA, Petr – HANUŠ, Jiří (ed.): *Koncil a česká společnost*. Brno 2000, s. 17 – 27. Atmosféru 60. let zajímavým pohledem hlavních aktérů Pražského jara 1968 přibližují různé vydané vzpomínky, např.: CÍSAŘ, Čestmír: *Člověk a politik*. Kniha vzpomínek a úvah. Praha 1998 a HOCHMAN, Jiří (ed.): *Naděje umírá poslední*. Vlastní životopis Alexandra Dubčeka. Praha 1993.

názvu republiky ústava přidala slovo „socialistická“, čímž měla být vyjádřena skutečnost, že kýžené socialistické společnosti již bylo dosaženo. Léta 1961 až 1964 jsou poznamenána hlubokou hospodářskou krizí, která způsobila krach 3. pětiletého plánu a byla impulsem pro ekonomické reformy zahájené roku 1965. V roce 1963 došlo zároveň k rehabilitaci vedoucích komunistů odsouzených v politických procesech. Významný vliv na české politické představitele měly změny v politice Komunistické strany Sovětského svazu (KSSS), tzv. druhá vlna destalinizace po XII. sjezdu KSSS (v říjnu 1961), a její aplikace na československé poměry navzdory odporu řady komunistických funkcionářů.

Tyto příčiny měly za důsledek evidentní zmenšení pocitu strachu ve společnosti. V neposlední řadě působila také zvyšující se životní úroveň, která umožnila změnu životního stylu, včetně větší možnosti zahraničních cest od poloviny šedesátých let.²² Vývoj postupného uvolňování ve společnosti nabyl svého vrcholu v období Pražského jara (leden až srpen 1968).

Proti komunistickému režimu bojoval též kardinál Josef Beran (29. 12. 1888- 17. 5. 1969). Vězeň nacistů i komunistů byl trnem v oku představitelům totalitních režimů, kteří se báli jeho velkého vlivu, a proto ho před lidmi schovávali. Pražského arcibiskupa Josefa Berana (nar. 29. prosince 1888 v Plzni) Němci zavřeli po atentátu na Heydricha v roce 1942 do koncentračního tábora v Dachau. Po nástupu komunistů k moci se stal nepohodlným opět, neboť se odmítl podřídit totalitě. Vláda se bála Beranova vlivu na věřící. Roku 1949 se totiž Josef Beran pokusil v katedrále přečíst pastýřský list, který odsuzoval komunistický režim. Státní bezpečnost ho zatkla a na 14 let internovala na různých místech republiky, například v Myštévsi u Bydžova nebo v Mukařově u Říčan, kde se o něj staraly řádové sestry.

Internaci kardinála Berana sledovali bedlivě v zahraničí. „*Arcibiskup Josef Beran patřil mezi prvních šest vězňů z různých koutů světa, na které v roce 1961 upozornil článek v britských novinách Observer,*“²³ prozrazuje ředitelka české pobočky Amnesty International Dáša van der Horst. Osud vězňů zaujal množství čtenářů, kteří zasílali dopisy na jejich podporu. A tak vzniklo hnutí na obranu lidských práv – Amnesty International.

---

²² Srov. KAPLAN, K.. *Československo v letech 1953 – 1966*, s. 89 – 91.

²³ Archiv rodiny Faberových. *Československý deník*, 17. května 2009.

Příběh arcibiskupa Berana ukazuje, jak je důležité, aby veřejnost nebyla k podobným případům lhostejná. I dnes jsou lidé vezněni kvůli své víře nebo politickému přesvědčení. Usilujeme o jejich propuštění a k tomu potřebujeme podporu veřejnosti.“ Za pevný postoj k víře a osobní statečnost Josefa Berana papež v roce 1965 jmenoval kardinálem. Josef Beran mohl odjet do Říma, ale nesměl se už vrátit. Kardinálova cesta do věčného města tak byla zároveň jeho vyhoštěním. Režim se zbavil nepohodlného člověka, jehož vlivu se obával. Během vatikánského koncilu v roce 1965 vystoupil kardinál Beran s projevem o svobodě svědomí, ve kterém se vyslovil pro rehabilitaci Jana Husa.²⁴

Po roce 1969 procházelo k reorganizaci vedení strany, nové vedení v čele s Gustávem Husákem se soustředilo na odstranění reformistů a všech těch, kteří podporovali obrodný proces, z veřejného života. Tato strana „vyloučených“ se pak stala potenciálem nově vznikající opozice, která v daných podmínkách mohla působit pouze nelegálně. Vzhledem k vcelku dobrým sociálním podmínkám, ale i strachu z možného postihu, nevznikla v tehdejší Československu masovější podpora této opozice, která se tak soustředila především na programovou oblast, které se věnuje Milan Otáhal. Většina této opozice se distancovala od sovětského modelu, nikoli však od socialismu jako takového. Z obavy z porušování zákonnosti jako na počátku 50. let se posléze soustředili na zajištění lidských a občanských práv, k čemuž měla přispět ratifikace mezinárodních smluv. Ve svém programovém prohlášení se distancovali od ilegálních metod boje, což byl fakticky základ „nepolitické strategie“ disentu.“²⁵

„Vedle jednotlivců, účastníků Pražského jara, působili již ve vznikajícím opozičním hnutí organizované skupiny, které se svými programovými prohlášeními zaměřovali přímo na občany. K prvním patřilo Hnutí revoluční mládeže. Jinou složkou formujícího opozičního hnutí byla skupina bývalých členů Československé strany socialistické v Brně, kteří vystupovali pod jménem Československé hnutí za demokratický socialismus (více o Brně píše ve své stati PhDr. Rudolf Vévoda).“²⁶

Uvnitř opozičního hnutí postupně vykrytalizovaly tři hlavní proudy. Část byla

---

²⁴ Srov. *Českobudějovický deník*, 17. května 2009.

²⁵ Srov. OTÁHAL, M., *Programová orientace disentu*. In: BLAŽEK, P.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*, s. 10-24.

²⁶ VÉVODA, R., *Brno před pádem komunistického režimu*. In: BLAŽEK, P.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*, s. 119-139.

zastáncem myšlenky, že boj za obnovu socialismu se provede v rámci komunistické strany a odmítla organizované opoziční hnutí. Druhý směr nepokládal s hlediska mezinárodní situace zralou pro vytvoření takového hnutí, neboť by bylo mocensky potlačeno. Třetí proud pak nepředpokládal, že by se boj odehrál uvnitř strany a byl tedy pro vznik organizovaného opozičního hnutí. Charakteristické pro tento proud bylo, že měl politický charakter, což jej odlišovalo od opozičního hnutí představovaného Chartou 77. Jako hrozba pro realizaci politiky KSČ bylo použito mocenských prostředků k odstranění této opozice a většina opozičníků byla na přelomu let 1971/1972 zatčena. V takovémto prostředí pak nebyly příznivé podmínky pro rozvoj opozičního hnutí, čímž se změnil charakter formujícího se opozičního hnutí. Právě v tomto období se začíná nazývat disentem.

Jisté vakuum vzniklé potlačením opozičního hnutí v první fázi začali vyplňovat především intelektuálové, kteří byli režimem nejvíce postižení. Další významnými složkami opozice se stali ekologičtí aktivisté a hnutí, o nichž pojedná stať Miroslava Vaňka²⁷, katolická církev²⁸, ale vzhledem ke své snaze o svobodný projev v rámci alternativní kultury také československý underground.²⁹ Pro sjednocení opozice byl důležitý společný bod, kterým se právě stal tzv. třetí koš Závěrečného aktu konference KBSE v Helsinkách v roce 1975, a to lidská a občanská práva. Československo tyto mezinárodní pakty ratifikovalo v roce 1976 a právě to se stalo společným programem (namísto socialismu) opozičního hnutí v Československu, s nímž opozice veřejně vystoupila v lednu 1977 vydáním Prohlášení Charty 77, v němž analyzuje stav dodržování lidských, politických občanských práv v Československu.

Události pražského jara změnila osudy mnoha lidem. „ *I pro církev měly velký význam, protože až do ledna 1968 útlak vůči ní zůstal prakticky nezměněn. První výraznou aktivitou se církev zviditelnila až na přelomu února a března, kdy vznikla petice třiaosmdesáti vězněných katolíků, kteří se v dopise adresovaném Alexandru Dubčekovi přihlásili k probíhajícím společensko-politickým reformám. Další velkou*

---

²⁷ Srov. VANĚK, M. *Ekologie a ekologická hnutí v posrpnovém Československu*. In: BLAŽEK, P. a kol.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*, s. 79-95.

²⁸ Srov. CUHRA, J. *Katolická církev a odpor vůči „normalizačnímu“ režimu*. In: Blažek, P. a kol.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Dokořán: Praha 2005, s. 67-78.

²⁹ Srov. VESELÝ, L. *Underground (Charty 77)*. In: BLAŽEK, P. a kol.: *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*, s. 111-118.

petici požadují uvolnění činnosti církví, kterou zaštitil pražský administrátor František Tomášek, podepsalo takřka sto tisíc lidí. Důležitým mezníkem pro fungování církve byla výměna vedoucího Sekretariátu pro věci církevní. V polovině března 1968 odešel z funkce Karel Hruža a na jeho místo nastoupila socioložka Erika Kadlecová.³⁰

---

³⁰ VODIČKOVÁ, S. *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*, s. 331.

3 PROJEKTY HELENY FÁBEROVÉ

3.1 Diecézní charita České Budějovice

„Nezisková humanitární organizace Diecézní charita České Budějovice (DCHČB) je významným nestátním poskytovatelem sociálně-zdravotních služeb v Jihočeském kraji. Je zřízena katolickou církví a jejím posláním je pomoc lidem v nouzi bez ohledu na jejich příslušnost k rase, národnosti či náboženství.

Jde zejména o pomoc matkám s dětmi v tísní, ohroženým ženám, lidem bez příštřeší, osobám se zdravotním a mentálním postižením, sociálně slabým rodinám, drogově závislým, ohrožené mládeži, starým a nemocným lidem, osobám, které se ocitly v osobní krizi, migrantům a uprchlíkům, vězňům, osobám odsouzeným k alternativním trestům a vracejícím se z výkonu trestu. Českobudějovická charita provozuje terénní a mobilní služby, poradny, stacionáře, přechodná ubytování, domovy na trvalý pobyt, apod. Podstatnou náplní činnosti DCHČB je i pomoc lidem a rodinám, které byly postiženy povodněmi. Součástí práce českobudějovické charity je i humanitární pomoc do zahraničí (Bělorusko, Bulharsko).

Pracovníci Charity se také účastní práce v odborných komisích a podílí se na vzdělávání studentů, pracovníků Charity i ostatních neziskových organizací v oblasti sociální, zdravotní a humanitární pomoci. Diecézní charita České Budějovice je členem Charity Česká republika.

Zřizovatelem Diecézní charity České Budějovice je Biskupství českobudějovické, Biskupská 4, 370 21 České Budějovice.“³¹

3.2 Společenství Ackermann-Gemeinde

Společenství Ackermann-Gemeinde je jedním z nejznámějších slovních spojení, které je spjatou s Helenou Faberovou. Do tohoto společenství se Faberová připojila až roku 1995. Bohužel je pro širokou veřejnost, a to také hlavně mezi křesťany, neznámým

---

³¹ <http://www.dchcb.cz/kdo-jsme/zakladni-udaje-o-dchcb/> [cit. 2. 3. 2014]

pojmem. Často je zaměňováno za sdružení, což je chybou.

Toto společenství vzniklo v roce 1946 v Německu v okruhu katolíků, kteří byli odsunuti a vyhnáni z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska. Název je odvozen od literárního díla Jana ze Žatce - „Ackermann aus Böhmen“, což znamená Oráč z Čech. Toto dílo je jakýsi dialog člověka se smrtí – o životě, o smrti, o bolesti, o smyslu života. Tyto volné úvahy přesně zapadaly do velmi traumatické situace po konci druhé světové války a po odsunu Němců.

Ackermann-Gemeinde není výhradně církevní institucí, i když se jedná o katolické sdružení. Otevírá spolupráci s lidmi, kteří například momentálně nevěří, ale ztotožňují se s názory a cíly této organizace a zároveň disponují úctou ke křesťanským kořenům evropské generace. Chtějí porozumět a usmířit nejen samotné lidi, ale celé národy, i když nezapomenou na viny, utrpení a především na oběti minulých činů.

Členové jsou z větší části odsunutí Němci a sympatizanti, dále lidé, kteří žili v Sudetech, většinou německé národnosti.³²

Jak je již výše zmíněno, „*Ackermann-Gemeinde usiluje z křesťanské odpovědnosti o mír a smíření uprostřed Evropy.*“³³

Mezi hlavní cíle jsou považovány:

- učit se z hořkých zkušeností
- navazovat na osvědčené tradice
- předcházet novému chybnému vývoji
- pěstovat přeshraniční solidaritu
- uplatňovat v Evropě křesťanské hodnoty

Do let budoucích si toto společenství klade další úkoly, mezi něž patří:

- snaha o to, aby se Čechy, Morava, Slezsko a Slovensko dostaly do podvědomí našich německých spoluobčanů. Je nutné zbavit se předsudků ve vztazích

---

³² Srov. Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

³³ Srov. ACKERMANN-GEMEINDE. *Cesta a cíl*, s 13.

k Čechům a Slovákům a brát je jako partnery ve střední Evropě. Dobré by bylo také probudit zájem o jejich historii i současnost a budovat tak postupně partnerství.

- uvědomění si významu kultury Němců, Čechů a Slováků (židů i křesťanů), udržení ji a následné rozvíjení. Zároveň také propagovat a vyzdvihoval jazykové znalosti na obou stranách.
- neskrývat se před problémy stávající doby, stavit se k nim čelem. Ke každému člověku chovat úctu, být solidární a subsidiární. Obtíže lidí, kteří museli utéct, byli vyhnáni či je postihla deportace, se musí zmírnit. Jednou z hlavních cest je jejich integrace do naší společnosti.
- propagace demokracie, lidská práva patří všem bez ohledu na národnostní příslušnost. Podpora práv menšin, rozvoj jejich kultury a současně jejich ochrana. Každý má právo žít ve svém státě podle svých představ a solidárně. Vyhnání nesmí sloužit jako prostředek k řešení konfliktů.
- vypořádat se s bezprávím, které vzniklo díky nacistickému násilí.
- spolupracovat se všemi lidmi, kteří se schvalují tyto plány a úkoly, dále s organizacemi, které smýšlejí také stejně. Vítaná je možnost spolupráce za cestou společného cíle - duchovní a společenský rozvoj středu Evropy.³⁴

Za velmi důležitou zmínku také stojí semináře a konference, které se pořádají zejména z důvodu připomenutí bolestných stránek českých i německých dějin. Tyto přednášky vedou většinou fundovaní historici. Na těchto přednáškách znějí někdy sice bolestná, ale bohužel pravdivá slova k Němcům. Ti musejí často vyslechnout nepříjemné pravdy. Je nutné si uvědomit, že to, co se dělo po válce, bylo nespravedlivé a kruté.³⁵

Následující řádky budou věnovány prohlášení valného shromáždění Ackermann-Gemeinde k německo-české diskuzi z 24. června roku 2001. Toto společenství velmi

---

³⁴ Srov. tamtéž, s. 13-15.

³⁵ Srov. tamtéž, s. 15.

uvítalo zahájení výplat obětem nucených prací z dob nacistického režimu. Tito lidé jsou alespoň finančně odškodněni za utrpení a bezpráví na nich způsobené.

Společenství Ackermann-Gemeinde si je plně vědomo toho, že sudetští Němci se před rokem 1938 aktivně zúčastnili rozbití Československa a poté utiskovali český národ. AG prosí o odpuštění těm, kteří se na těchto činech osobně provinili.

Dále chce Ackermann-Gemeinde zdůraznit českému národu, aby se vypořádal s bezprávím při zbavení práv, vyvlastnění či vyhnání sudetských Němců. Tyto akty bezpráví se nesmějí zlehčovat a musí se brát naprosto vážně.³⁶

Při Ackermann-Gemeinde stojí svaz „Junge Aktion“, což je ve volném překladu „Akce mladých“. Tento svaz mládeže podporuje rozvoj mladých lidí k odpovědnosti za svůj život ve státě i společnosti. Aktivně se podílí na sjednocení Evropy. Tento svaz byl založen roku 1950 mladými lidmi, kteří byli vyhnáni z Čech, Moravy a Slezska.

Mezi hlavní zásady Junge Aktion, které byly schváleny spolkovým shromážděním 8. 11. 2003, patří:

- Křesťanský život – hledání se ve vlastní víře, díky ní se člověk dostává do bližšího vztahu k Bohu a pochopí tak základní křesťanské hodnoty jako je spravedlnost, mír, solidarita či láska k bližnímu. Hlavní zásadou je důstojnost člověka. K věřícím ostatních náboženství se chovat s úctou, vést s nimi dialog.
- Lidská práva – jejich porušování se nesmí rozvíjet ani opakovat, takže se staví proti porušování lidských práv a proti přivlastňování člověka ze strany státu a ideologií. Nesmí být jakákoliv diskriminace jednotlivců i skupin, obzvláště kvůli rasovým či etnickým důvodům. Důraz na demokracii, sociální spravedlnost, předcházení příčin útěků a vyhánění.
- Setkávání se sousedy ze střední a východní Evropy – usilování o meetingy s mladými lidmi ze zemí střední Evropy, hlavně z České republiky. Tato setkání mají velkou dimenzi, především historickou, politickou, kulturní i sociální. Jako základním pilířem jsou považovány znalosti historie, kultury, náboženství, společnosti a jazyků východní a střední Evropy.

---

³⁶ Srov. Archiv rodiny Faberových, Složka *Osobní spisy*.

- Evropa lidí – trvalým způsobem, jak překonat nacionalismus, je politické sjednocení všech evropských států. Junge Aktion se snaží o to, aby každý jednotlivec považoval Evropu za svou a viděl v ní příspěvek ke světovému míru. Proto chce přizvat do svého svazu co nejvíce mladých lidí.³⁷

Němečtí „Ackermanni“ pomáhali našim emigrantům, kteří hledali za totality azyl v Německu. A nejen to – s velkým osobním nasazením a rizikem pomáhali v té době i křesťanům, ať už byli německé či české národnosti, také u nás, v tehdejší Československu.

Tak se i Helena Faberová seznámila s Marií Weiss z Mnichova, která takto ilegálně vozila do Československa léky, knihy a různé potřebné věci pro kněze, studenty bohosloví či jiné vícečlenné rodiny a velice tím riskovala. Marie Weiss Fáberové po listopadu 1989 nabídla členství v tomto společenství. Ta však v té době zakládala Diecézní Charitu v Českých Budějovicích a odkázala Weiss až na dobu, kdy půjde do důchodu. Členkou se stala roku 1995.

3.3 Sdružení Ackermann-Gemeinde

Kromě německé organizace Ackermann-Gemeinde (AG) existuje organizace Sdružení Ackermann-Gemeinde (SAG). I když se jedná o téměř stejný název, zdání klame. Toto sdružení je zaregistrované Ministerstvem vnitra České republiky od roku 1998. Jeho působnost je na území České republiky. SAG navazuje na více než 60letou záslužnou činnost německé AG.³⁸ Samotný vznik Faberová popisuje takto: *„Doslechla jsem se, že bylo přáním české i německé biskupské konference, aby před vstupem České republiky do EU měli u nás němečtí Ackermanni partnerskou organizaci. Kolem roku 1998 se v pražském emauzském klášteře sešlo několik Němců a Čechů – byla jsem mezi nimi i já – a vytvořili jsme stanovy pro takovéto české občanské sdružení, a to přesto, že němečtí AG – v osobě P. Antona Otteho, již mohli u nás zcela legálně působit. Začátkem roku*

---

³⁷ Srov. ACKERMANN-GEMEINDE. *Cesta a cíl*, s. 17-20.

³⁸ Srov. Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

1999 bylo pak v Praze ustanovující setkání tohoto nového organizačního celku. Začínali jsme s 90ti lidmi, tehdy přítomnými na konferenci v pražském hotelu Olympic. Mezi některé členy patří například prof. Karel Skalický. ³⁹

Proč se však Faberová od vzniku SAG tak aktivně angažovala? Byla dokonce třikrát předsedkyní tohoto sdružení. Hlavním důvodem její angažovanosti, jak říká, bylo: *“Ackermanni vždy jasně rozlišovali mezi přehnaným nacionalismem, což je vlastnost velice nebezpečná, vedoucí k agresivitě, a mezi přirozeným vlastenectvím, které je zaměřeno na identitu a kulturu vlastního národa, ale je také schopno úcty k jiným národům, jejich hodnotám, kultuře a tradicím.”* ⁴⁰ Dalším zásadním důvodem bylo to, že činnosti a poslání Ackermann-Gemeinde vycházelo z křesťanských hodnot, které vedly k odpuštění a smíření. Faberová se domnívá, že to, s čím se lidé nevypořádají, nebo to, co je nesmířené, může kdykoliv propuknout v nový konflikt. Ale pokud jsou lidé schopni objektivně uznat temnou minulost svých dějin, je nová, společná budoucnost, připravena. Samozřejmě se jedná o dlouhodobý proces.

České Sdružení Ackermann-Gemeinde je otevřeno celosvětově a zve k sobě nejenom křesťany, ale také ty občany, kteří se chtějí zasloužit o mírové soužití ve střední Evropě. Své členy SAG vzdělává historicky, kulturně, eticky i nábožensky prostřednictvím konferencí, panelových diskuzí, seminářů či zájezdů. ⁴¹

Mezi nejvýznamnější činnosti v roce 2013 patřil například *Dialog spirituality a společnosti tehdy a dnes (25. -27. 1. 2013)*. O tomto lednovém víkendu se sešlo přes 130 Čechů, Němců, Slováků a Rakušanů v pražském sále k výroční konferenci Sdružení Ackermann-Gemeinde. Toto setkání vyvrcholilo bohoslužbou v kostele sv. Jana Nepomuckého na Hradčanech. Následné „posezení u kulatého“ stolu se neobešlo bez zážitků a postřehů profesora Ludvíka Armbrustera SJ a doktora Václava Cílka. V následující diskuzi s tématem „Od poutníka k věrozvěstu: kam kráčíš, člověče?“ se vyjádřili k potřebě naslouchání, porozumění a respektu k přírodě, a také k našemu kulturnímu a duchovnímu prostředí. Celý program se nesl v duchu současného společenského dění. Aleš opatrný pan celou přednášku shrnul slovy: *„Mám za to, že nepotřebujeme nového Cyrila a Metoděje, ale odvahu k novému pohledu na místo*

---

³⁹ Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

⁴⁰ Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

⁴¹ Srov. Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

křesťanství v této společnosti a obnovenou představu o způsobu života církve v ní.“

I když byli mezi přítomnými lidé různých generací, byli si blízcí svou vírou, která byla obroušená mnohými životními zatačkami. Nejspíš právě tato zkušenost odvážné křesťanské víry je cestou k příjemné atmosféře těchto setkání a následných pozitivních odezev od mladších účastníků. Naděje na skutečně sousedské vztahy mezi Čechy a Němci pořád žije.

Další významnou událostí ke konci roku 2013 byla konference Traumata minulosti v současné společnosti, která se konala 19. 11. 2013. Tato konference si kladla historické, filozofické i sociologické otázky, které byly předmětem přednášek a diskuze v univerzitní knihovně. Konference se snažila hledat odpovědi na otázky typu: *Je česká společnost v krizi? Jak se promítají traumata z minulosti do současné společnosti a co je příčinou oněch traumat? Umíme se zbavit předsudků a dokážeme vzdorovat jejich zneužití v politice?*

Tato konference byla pořádána nadací Konráda Adenauera a sdružením Ackermann Gemeinde ve spolupráci s Fakultou přírodovědně-humanitní a pedagogickou TUL Českou křesťanskou akademií. Děkan FP TUL Miroslav Březina v úvodním projevu řekl: *„Českou historii se jako červená nit táhnou nevyřešené česko-německé vztahy. V době minulé se Praha i díky soužití Čechů a Němců stala významným evropským kulturním centrem. Po druhé světové válce o tento statut přišla. Po roce 1989 svítla naděje, že ho opět získá. Povedlo se to zatím jen částečně.“* Děkan také poukázal na většinou dobré česko-německé vztahy ve vědě a výzkumu, v ostatních oblastech včetně umění jsou však stále rezervy.

Werner Böhler, ředitel v zastoupení Konrad Adenauer-Stiftung v Česku a na Slovensku, odmítl návrhy některých politiků udělat za minulostí tlustou čáru a přestat se zabývat česko-německou historií. Prohlásil to jednoduše větou: *„Bez znalosti a pochopení třeba i bolestných historických mezníků není cesta k demokracii. Nelze tyto věci zamlčovat a ignorovat. Naopak musíme o nich mluvit v co nejširších souvislostech a všude, kde to je možné.“*

Hlavní přednáška dopoledního bloku byla v režii historika Adriana Portmanna-von Arburga. V ní se věnoval společenským středoevropským traumatům v širších souvislostech. Národní traumata podle něj vyplývají z nízkého sebevědomí a vedou ke krizovým situacím projevujícím se nacionalismem až rasismem. Jsou způsobeny

například ztrátou státnosti, jako tomu bylo u Baltských republik. Pro českou společnost jsou stále živými traumaty Mnichovská dohoda, komunistický režim, porážka Pražského jara a následná sovětská okupace. „*Nevyřešená traumata jsou jako časovaná bomba. Jsou snadno zneužitelná v politice. Usnadňují totiž najít nepřítele a obrátit k němu pozornost,*“ prohlásil Adrian Portmann-von Arburg.

Na toto téma se rozvířila bohatá diskuze, která byla moderována Radkem Kubičkou, komentátorem Českého rozhlasu. V této diskusi se vyjádřil také sociolog a ředitel agentury STEM Praha, Jan Hartl. Ten upozornil na nebezpečí obecné pasivity slovy: „*Pokud čekáme, že všechno zařídí ti nahoře, chováme se jako ovce.*“⁴²

3.4 Projekt Magdala

Projekt Magdala je dalším významným projektem stvořený Hanou Faberovou. Sama autorka popisuje projekt takto: „*Jako vícepředsedkyně Unie katolických žen jsem byla oslovena a pozvána na evropskou konferenci křesťanských žen proti obchodu se ženami holandského Amersfoortu, které se zúčastnilo na sedmdesát žen z devadesáti evropských zemí. Tam jsem se dozvěděla, že existuje síť dobrovolných organizací snažících se ženám, které se dostanou do nucené prostituce či obchodu se ženami, pomoci. Po návratu jsem vytvořila zprávu pro vedoucí odboru prevence kriminality a organizovaného zločinu ministerstva vnitra a kardinála Vlka. Poté jsem obdržela pověření České biskupské konference, abych se v této problematice angažovala. Nebylo to však tak úplně jednoduché, protože sociální projekty takového typu u nás skoro nikdo neuměl vytvářet. Projekt, který dostal jméno Magdala, jako první podpořily sestry františkánky z Holandska. Původním nositelem projektu byla Unie katolických žen, později jej převzala Česká katolická charita.*“⁴³

Samotný název projektu je odvozen z místa, odkud pocházela Máří Magdaléna, tedy z Magdaly. Jakési motto, které by mohlo pro tento projekt být použito, zní: „*Vrať se domů, dáváme ti novou šanci, nebudeme tě soudit, můžeš začít nový život.*“

Faberová v projektu figurovala jako osoba, která získává finanční prostředky potřebné k chodu projektu. Sama se nicméně setkala se ženami, kterým byla v rámci

⁴² Srov. *Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013*, příloha bakalářské práce č. 3.

⁴³ *Archiv rodiny Faberových, Složka Magdala.*

projektu pomoc nabídnuta – např. na konferenci kongregaci sester dobrého pastýře v Milánu. Zde se setkala s jednou ženou, Albánkou, kterou její bratr prodal jako pannu obchodníkům se ženami. Chtěla sice uprchnout, ale byla násilím a výhružkami přinucena jít vydělávat vlastním tělem. Jelikož byla opravdu krásná, byla prodána do Holandska bohatým obchodníkům. Tam se bohužel nakazila nemocí a musela být převezena do nemocnice. V nemocnici jí řádové sestry vzaly do integračního programu a dostala utajenou adresu. S mnoha ženami se Faberová osobně setkala i v České republice.

Mezi hlavní cíle projektu Magdala patří: zajišťování a koordinace pomoci obětem násilí a zprostředkování kontaktu s mezinárodními organizacemi (kvůli okamžité pomoci).⁴⁴ Dalším cílem je podpořit lidskou bytost, aby našla sebe sama, byla sama sebou, aby si věřila, rozhodovala o sobě a sama řídila svůj vlastní život. V neposlední řadě, aby měla budoucnost pro sebe i své děti.

Celkově nabízí projekt Magdala pomoc lidem, kteří zažili:

- domácí násilí
- sexuální násilí
- obchodování s lidmi
- nucení k prostituci
- nucenou otrockou práci

Projekt Magdala poskytuje:

- krizovou intervenci a následnou podporu, tedy okamžitou přímou pomoc – klidné a bezpečné prostředí, tekutiny, potravu, ošacení, prvotní zdravotní a sociální pomoc
- chráněné ubytování s utajenou adresou
- právní poradenství, pro migranty a uprchlíky poradenství v otázkách legálního pobytu na území v ČR
- sociální pomoc, poradenství a osobní asistenci

---

⁴⁴ Srov. Archiv rodiny Faberových, Složka *Magdala*.

- podporu v péči o děti
- psychologickou podporu, psychoterapii
- lékařskou pomoc
- duchovní podporu
- rekvalifikační a sebevzdělávací kurzy
- podporu v přípravě pro hledání zaměstnání, pro vstup a setrvání na trhu práce
- možnost podání žádosti o vstup do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi – ve spolupráci s Ministerstvem vnitra
- zprostředkování pomoci při návratu do země původu⁴⁵

Mezi typický znak pomoci patří individuální přístup. Ženám i jejich dětem je poskytována pomoc v jejich nelehké životní situaci a to prostřednictvím osobní asistence. Společně s klientkou, popřípadě klientem, je připravován a krok za krokem plněn individuální plán její cesty k samostatnému a plnohodnotnému životu. Cílem je, aby klient vedl odpovědné rodičovství a rovnoprávně se začlenil do společnosti.

Do projektu Magdala mohou vstoupit klienti, pouze pokud plní následující podmínky. Pokud tomu tak nebude, dané osoby jsou vyřazeny z programu.

- Rozhodnutí pro změnu, aktivně pracovat ve spolupráci se svým klíčovým pracovníkem na své cestě k samostatnému odpovědnému životu
- Přerušit osobní kontakty s násilným prostředím
- Přerušit veškeré kontakty se zločinným prostředím
- Návrat do prostředí prostituce znamená okamžité vyloučení z pobytového programu
- Podepsat a dodržovat pravidla programu magdala a pravidla zařízení Charity ČR, ve kterém uživatel služby konzumuje
- Podepsat a dodržovat slib mlčenlivosti o místě utajeného pobytu, pokud je součástí pomoci⁴⁶

---

⁴⁵ Srov. <http://praha.charita.cz/sluzby/magdala/> [14. 3. 2014].

⁴⁶ Srov. Archiv rodiny Faberových, složka *Magdala*.

3.5 Jihočeský rozhlasový půst

Specifická akce s názvem *Jihočeský rozhlasový půst (JRP)* je obdobou známých adventních koncertů vysílaných v televizi. Ty se pro něj staly také inspirací. Svůj vznik datuje na rok 1994. Tehdejší vedení regionálního vysílání Českého rozhlasu společně s redaktorkou Mílou Hermannovou zahájilo rozhlasové postní vysílání, kdy se každý postní pátek představoval konkrétní projekt s prosbou o pomoc pro občany naší republiky, kteří jsou nějakým způsobem hendikepováni či znevýhodněni.

Faberová roku 1994, krátce po svém odchodu do důchodu, sestavila Adresář zdravotních a sociálních služeb okresu České Budějovice. Jelikož dříve spolupracovala s Diecézní charitou, měla navázáno spousty kontaktů s lidmi, kterým záleželo na osudu jiných lidí a nebyli vůči nim lhostejní. Při práci na Adresáři se dále seznamovala s dalšími obětavými lidmi, kteří se snažili pomáhat v různých církevních a občanských sdruženích, organizacích a klubech, jednoduše těm, kteří to potřebují.

Faberová z vlastní zkušenosti věděla, jak moc obtížná je realizace těchto projektů, nicméně se toho nezalekla a ve svém plánování a realizaci pokračovala. Bylo jí zřejmé, že oproti zmiňovaným Adventním koncertům budou do Jihočeského rozhlasového půstu přispívat jen drobní přispěvatelé. Velmi důležité však bylo, že do podvědomí občanů, se dostávaly místní regionální aktivity neziskové sféry.

Začátky JRP byly velmi skromné, například první ročník nabídl možnost prezentovat především konkrétní potřeby jednotlivých projektů. Počátkem druhého ročníku se již vytvořila struktura vysílání a první postní pátek každého roku začínal jakýmsi ohlednutím za rokem minulým a posluchači se dozvěděli, kolik se v jednotlivých projektech vybralo peněz a co všechno se za ně pořídilo. Během ostatních pátků se posluchači dozvěděli o nových projektech aktuálního ročníku a to přímo od jejich organizátorů. Na Velký pátek probíhala rekapitulace s prosbou o drobnou finanční pomoc.

Do 7. ročníku probíhalo vysílání vždy v odpoledním pátečním programovém pásmu s názvem FONTÁNA. Od osmého ročníku se pak přesunulo do večerního programu HOSSANA. Reprízy pořadu probíhaly v sobotu nebo v pondělí. Při výběru organizací se kladl vždy důraz na to, aby byla pomoc směřovaná na různé druhy potřebným (zdravotně, sluchově, zrakově, mentálně postiženým, seniorům, ženám v tísní, dětem,

pečovatelským aktivitám, ale také bezdomovcům či drogově závislým). Od 5. ročníku se rozhodla podporovat jednotlivé projekty nadace Divoké husy.⁴⁷ Ta se představuje slovy: „*Jsmé česká nestátní nezisková organizace, jejíž unikátní přístup k pomoci spočívá ve zdvojnásobování výtěžků benefičních akcí až do výše 60 000 Kč. Podporujeme odvážné lidi z neziskových organizací a jejich smělé projekty v sociální, zdravotní a humanitární oblasti. Benefiční akce mívají zpravidla místní charakter, čímž podporujeme soudržnost komunity a motivujeme organizace i jednotlivce k aktivnímu přístupu ke svému okolí. Nadace Divoké husy se nikdy nezaměřovala jen na jeden určitý druh pomoci nebo jednu konkrétní věkovou skupinu. Podporuje široké spektrum projektů určeným dětem, dospělým či seniorům v sociální a zdravotní nouzi. Pomáhá jak na území České republiky, tak i za jejími hranicemi.*“⁴⁸

Během deseti let bylo představeno na padesát projektů, dárcovské příspěvky za tuto dobu činily celkem 887 400 Kč. Nadace přispěla sumou 581 657 Kč, celkový výtěžek tak činil 1 469 057 Kč. Rolnička Soběslav získala největší sumu od svých posluchačů, a to částku 88 160 Kč, od nadace Divoké husy 36 000 Kč. Celkově tak získala 124 160 Kč, které použila na vybudování chráněných dílen a na nová okna. První ročník byl, jak to u podobných akcí většinou hýbá, nejslabší, vybralo se 23 827 Kč. Nejúspěšnější byl ročník šestý, od dárců bylo vybráno 206 130 Kč, nadace Divoké Husy přispěla částkou 175 150 Kč, celkový obnos pak byl 381 280 Kč.

Helena Faberová byla vděčná za každý, byť minimální příspěvek, a ve svém soukromém archivu o JRP vzkazuje: „*Ti, kteří pochopili a pomohli, jistě o svou odměnu nepřijdou. Bůh jim vše oplat!*“⁴⁹

---

⁴⁷ Srov. Archiv rodiny Faberových, složka *Jihočeský hlasový půst*.

⁴⁸ <http://www.divokehusy.cz/> [cit. 15. 3. 2014].

⁴⁹ Archiv rodiny Faberových, složka *Jihočeský hlasový půst*.

Závěr

Ve své práci jsem se zabývala životem a prací paní Heleny Faberové, průkopnice moderní české sociální a charitativní práce. Taktéž jsem se věnovala problematice života katolické církve, charitě v českých zemích a komunismem, protože tyto témata do života paní Faberové neodmyslitelně patří.

V první kapitole jsem popisovala hlavně osobní život paní Faberové od jejího mládí až po současnou dobu a její práci, konkrétně v sociální oblasti, pro kterou se rozhodla, když byla zaměstnaná v českobudějovickém biskupství. Dále jsem popisovala její seznámení a spolupráci s Marií Weissovou z Mnichova.

V druhé kapitole jsem se zabývala charitou v českých zemích, zejména jejím posláním, které pramení z pověření katolické církve šířit ve světě dobro. Dále kapitola pojednává o katolické církvi v oblasti jižních Čech - o česko-německých vztazích, potlačování víry a situaci katolické církve v 60. letech 20. století v Československu.

Třetí kapitola pojednává o projektech Heleny Faberové, kterých bylo velké množství. Ve své práci zmiňuji ty nejdůležitější, které jsou tak dle mého pohledu i řazeny. Mezi ně patří Sdružení Ackermann-Gemeinde, jehož cílem je smíření mezi Němci a Čechy, posílení vědomí kultury obou národů a přispění k pokojné budoucnosti Evropy. O projektu Magdala, který zajišťuje krizovou a komplexní pomoc ženám, které se staly oběťmi obchodu se ženami a nucené prostituce, se zmiňuji v další části třetí kapitoly. V poslední části se zmiňuje o Jihočeském rozhlasovém půstu, který byl jedním z prvních počinů svého druhu.

Cílem mé práce bylo poukázat na odkaz paní Faberové, zdůraznit její zásluhy a v neposlední řadě poukázat na její pohled vůči tématům, která jsou i po desítkách let stále živá. Paní Faberová je velmi obdivuhodná a cílevědomá žena, jejíž práce volá po následování. Slova paní Heleny: Cílem je cesta“ a „Když mě něco osloví, musím reagovat“, jsou hodna zamyšlení.

Doufám, že svým příspěvkem připomenu zásluhy paní Heleny Faberové a její odkaz bude podnětem pro další následovníky. Situace v sociální a charitativní politice není jednoduchá, ale s dobrým srdce a nadšením se dá stále dělat naplno. Vždyť přeci za peníze si člověk lásku a pomoc nekoupí.

Seznam použitých zdrojů:

Primární zdroje:

ACKERMANN-GEMEINDE. *Cesta a cíl*. Mnichov: Ackermann-Gemeinde, 2004. ISBN 3-924019-06-1.

Archiv rodiny Faberových. Složka *Ackermann-Gemeinde*.

Archiv rodiny Faberových. *Českobudějovický deník*, 17. 5. 2009.

Archiv rodiny Faberových. Složka *Magdala*.

Archiv rodiny Faberových. Složka *Osobní spisy*.

Archiv rodiny Faberových. *Rozhovor s kardinálem Vlkem*.

Archiv rodiny Faberových. *Setkání*. č. 5/94.

BENEDIKT XIV. *Deus caritas est*. Vydáno 25. 1. 2006.

Sekundární zdroje:

BALÍK, S., HANUŠ, J. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. Brno: CDK, 2007. ISBN 978-80-7325-130-7.

CUHRA, J. Katolická církev a odpor vůči „normalizačnímu“ režimu. In: BLAŽEK, P. *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-007-9.

FRANZEN, A. *Malé dějiny církve (3. rozšířené vydání)*. Praha: Zvon, 2006. ISBN 80-7195-082-3.

KAPLAN, K. *Československo v letech 1953-1966*. Praha: SPN, 1992. ISBN 80-04-25745-3.

KOLONICKIJ, P. F. *Ateismus a formování komunistické osobnosti*. Praha: Horizont, 1978. ISBN neznámé.

OTÁHAL, M. Programová orientace disentu. In: BLAŽEK, P. *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-007-9.

VANĚK, M. Ekologie a ekologická hnutí v posrpnovém Československu. In: BLAŽEK, P. *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-007-9.

VESELÝ, L. Underground (Charty 77). In: BLAŽEK, P. *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-007-9.

VÉVODA, R. Brno před pádem komunistického režimu. In: BLAŽEK, P. *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu (1968-1989)*. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-007-9.

VODIČKOVÁ, S. *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno: CDK, 2009. ISBN 978-80-7325-189-5.

Jiné zdroje:

Divoké Husy [online] [cit. 15. 3. 2014]. Dostupné na WWW: <
<http://www.divokehusy.cz/>>.

Projekt Magdala [online] [cit. 14. 3. 2014]. Dostupné na WWW: <
<http://praha.charita.cz/sluzby/magdala/>>.

VLČEK, V. Oto Mádr: Tma a hlad buď utvrdí, nebo zlomí. In *Katolický týdeník – rozhovory* [online]. 27. 2. 2006 [cit. 9. 11. 2013]. Dostupné na WWW:
<<http://www.katyd.cz/rozhovory/oto-madr-tma-a-hlad-bud-utvrdi-nebo-zlomi.html>>.

Základní údaje o DCHCB [online] [cit. 2. 3. 2014]. Dostupné na WWW:
<<http://www.dchcb.cz/kdo-jsme/zakladni-udaje-o-dchcb/>>.

Seznam příloh:

Příloha I.

Fotografie

Příloha II.

Rozhovor s Helenou Faberovou

Příloha III.

Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce
2013

Příloha I.

Helena Faberová⁵⁰

---

⁵⁰ <http://www.katyd.cz/clanky/kdyz-me-neco-oslovi-tak-musim-reagovat.html> [datum stažení: 7. 3. 2014]

10. července 2006 byl pražským německým velvyslancem Helmutem Effenkämperem v Lobkovickém paláci předán Heleně Fáberové z Českých Budějovic záslužný kříž na stuze o zásluhy Spolkové republiky Německo. Náš rozhovor, který se uskutečnil zanedlouho po zmíněném ocenění, nebyl pouze o otázkách německo-českého usmírování, ale i o zodpovědnosti práce v sociální oblasti, která protřela život Heleny Fáberové velmi silnou a pevnou linkou.

VLÁDKA PAVLOVÁ

Kdy jste se rozhodla pro práci v sociální oblasti?

Jako zaměstnanec českobudějovického biskupství jsem se seznámila s jistou Marií Weissovou z Mnichova, příslušnicí organizace Ackermann Gemeinde, která už v sedmdesátých letech přivážela do tehdejšího Československa léky, knihy, oblečení jednak pro studenty teologie, kněze, jednak pro vícečetné rodiny. Od ní jsem věci přebírala, moc se neptala proč a co, a podle pokynů dávala dál. V adresách, které jsem dostávala byly totiž i příslušníci německé menšiny, kteří u nás po odsunu zůstali. Tito lidé neměli do roku 1953 státní občanství, neměli plná práva a byli občany takzvaného druhého řádu, ačkoli u nás zůstat směli. To byl první moment, kdy jsem přemýšlela o nějakém druhu pomoci.

Zapojila jste se hned aktivně?

Ne. Až po listopadu 1989, kdy jsem se dozvěděla, že organizaci Ackermann založili sudetští Němci, katolíci, kteří byli ochotni uznat vinu Německa na rozpoutání války a byli přesvědčeni, že vztahy s Čechy by se měly napravit. Tehdy mi Maria Weiss nabídla také členství. Od roku 1995 jsem členkou německých Ackermannů. Pak jsem byla přivážena do Emauzského kláštera do Prahy, abych se zúčastnila zakládací aktivity české organizace, která se stala partnerskou organizací německé Ackermann Gemeinde. Členy tohoto českého sdružení jsou občané České republiky, české i ně-

se ženami do holandského Amersfoortu,

Helena Fáberová

kteř se zúčastnilo na sedmdesát žen z devadesáti evropských zemí. Tam jsem se dozvěděla, že existuje síť dobrovolných organizací snažících se ženám, které se dostanou

Byla jste osobně v kontaktu s některými ženami, kterým byla v rámci projektu nabídnuta pomoc?

Ačkoli nedělám přímou pomoc, tedy streetwork, nýbrž jsem fundraiser, ten, kdo získává finanční prostředky, zúčastnila jsem se konference kongregace sester dobrého pastýře v Milánu. Tam jsem poznala jednu Albánku, kterou prodal její vlastní bratr jako zachovalou pannu obchodníkům se ženami. Snažila se uprchnout, ale v Itálii ji jedna organizovaná skupina po týdnu týraní v opuštěném bytě pod pohrůžkami přinutila jít vydělat na ulici. Byla opravdu krásná, takže s vidinou vyššího finančního zisku ji obchodníci prodali do Holandska, kde se nakazila pohlavní nemocí a dostala se do nemocnice. Odtud jí vzaly sestry

Co je úkolem projektu Magdala?

Projekt Magdala zajišťuje a koordinuje, díky rozsáhlé síti charitních zařízení a profesionalitě pracovníků České katolické charity, pomoc obětem násilí a zprostředkovává kontakt s mezinárodními organizacemi, aby mohla být klientkám poskytnuta okamžitá a účinná pomoc.

Obchodováním s lidmi se rozumí najímání, přepravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob na základě vyhrožování, únosu, podvodu a jiných forem nátlaku s úmyslem druhou osobu zneužívat. To se týká nejen prostitutek a jiných forem sexuálního zneužívání, ale rovněž oblastí nucených prací a služeb či jiných podob „otroctví“, například odstraňování orgánů.

Domácí násilí je fyzické, psychické nebo sexuální násilí mezi intimními partnery, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí, a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se zpravidla stupňuje a u toho, kdo je prožívá, vede ke ztrátě schopností včas zastavit násilí a efektivně vyřešit narušený vztah.

ředstav. Velkou pomocí nám byla rakouská, německá a francouzská charita, které nám umožnily hospitace, a získali jsem tak informace o začátečních chybách, což bylo velmi důležité. K dispoziční jsem měla dvě místnosti v budově bývalé politické školy, kde chyběl telefon i nábytek. Bylo zřejmé, že pokud má vzniknout struktura charity, je třeba objездit diecéze a farnosti a získávat dobrovolníky a spolupracovníky. Po třech letech existovalo už dvacet farních skupin, pět poradenských center a Diecézní úm charity v Kanovnícké ulici.

Byla to zřejmá tehdy činnost několika nadšenců...

Ano. Ale v určité fázi mi došlo, že pokud chceme získat nějaké finance, tak by nás úřady měly brát vážně. A nesmíme pracovat dál formou nějakého „zběsileho milosrdentství“, ale racionálně a fundovaně. Pracovníci charity by měli být na vyšší odborné i lidsky. A to není vůbec snadné.

Jak se vyrovnáváte s faktem, že pomoc někdy nepadá na úrodnou půdu?

Pomáhá mi moje křesťanská orientace. V Písmu totiž stojí: A když vykonáte všechno, vezte, že jste služebníci neužiteční...

Když jsem například předložila vypracovaný projekt Magdala bis-

kupovi Liškovi, aby jej odsouhlasil a podepsal, pocítila jsem z jeho strany obavy. Pomoc pro prostitutky a obětem obchodu se ženami? Na to jsem argumentovala, že my, křesťané, nemůžeme zkrátka určit, kdo nás pomoc potřebuje a kdo ne. Víte, sehnat a zajistit finanční prostředky pro osiřelé děti, seniory, tělesné i mentálně postižené je mnohdy těžší než pro bezdomovce a prostitutky. Ty naše ctnostná společnost odmítá...

Jak se díváte na stále velmi citlivou minulost česko-německých vztahů?

Řekla bych, že minulost česko-německých vztahů trpěla minulým režimem, protože byl problém vyhodnotit objektivně fakta, a i dnes je to stále citlivá otázka. Já trvám na tom, aby lidé - nejen v rámci našeho sdružení - vždy uchovali národní identitu a měli úctu k identitě smloubovaná jiné národnosti.

Když jsem četla priority, které by měly fungovat, aby byl lidský život slušný a kvalitní. První prioritou je jsem člověk, druhou: jsem žena nebo muž, třetí: jsem věřící, ateista, křesťan, muslim..., a na posledním místě stojí, zda jsem Čech, Němec, Rus nebo Francouz. Když se něco z tříh, třetí či čtvrté řady dostanou před pojem jsem člověk - fungují to vždycky špatně.

Pojem člověk musí stát na prvním místě

do nucené prostituce či obchodu se ženami, pomoci. Po návratu jsem vytvořila zprávu pro vedoucí odboru prevence kriminality a organizovaného zločinu ministerstva vnitra a kardinála Vika. Poté jsem obdržela pověření České biskupské konference, abych se v této problematice angažovala. Nebylo to však tak úplně jednoduché, protože sociální projekty takového typu u nás skoro

nikdo neuměl vytvářet. Projekt, který dostal jméno Magdala, jako první podpořily sestry františkanky z Holandska. Původním nositelem projektu byla Unie katolických žen, do integračního programu a dostala utajenou adresu. Teď pracuje jako tlumočnice francouzského a italského jazyka. Byla to kapka v moři, ale ona každá kapka dobrá, ne?

Sámozřejmě i u nás v Čechách jsem se několikrát setkala s těmito nešťastnými ženami. A těší mě, že v rámci českého projektu Magdala se pomohlo již několika desítkám žen.

Stála jste u zakládání diecézní charity v Českých Budějovicích...

Když jsme po roce '89 začínali, neměli jsme mnoho konkrétních

později jej převzala Česká katolická charita.

Předpokládám, že jeho název je odvozen od křesťanského jména Máří Magdalény?

Ne tak zcela. Je to jméno místa, odkud Marie z Magdaly pocházela. A filozofie projektu je jakousi nabídkou. Zní: vřaf se domů, dávkáme ti novou šanci, nebudeme tě soudit, můžeš začít nový život.

Astrologický kalendář

• Měsíc vchází o víkend do znamení Berana. Pocitíme nárůst energie, budeme mít sílu dát věci do pohybu. Zaměříme se však pouze na nejdůležitější úkoly a vyhneme se stresovým situacím. Dopřejme si dostatek spánku a pohybu na čerstvém vzduchu.

• Začátkem nového týdne bude naše ústa, zuby, krk a uši ovlivňová Býk. Měsíc je ve fázi ubývání, což je vždy vhodné období pro detoxikaci těla.

• Od středy se můžeme více věnovat rukám, plecím a dýchání. Pokud při cvičení cítíme neuvolněné svaly nebo stresovou zátěž, máme za blokované energetické dráhy, což může mít za následek časté bolet hlavy, záněty hlasivek a podobně. Spolu s fyzickým ztuhnutím nastupují i psychická strnulost, která se projevuje v našem postoji, přístupu a myšlení.

⁵¹ Rozhovor s Helenou Faberovou

⁵¹ Archiv rodiny Faberových, rozhovor s Helenou Faberovou, rubrika Svět žen

Příloha III.

Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013

Naše poslání

Posláním občanského sdružení je přispívat ke konstruktivnímu utváření budoucnosti Evropy. Činíme tak u vědomí staletí trvajících společných dějin Čechů a Němců. Svou prací se zasazujeme o smíření obou národů a o uchování vědomí společné kultury. Při naší práci vycházíme z křesťanských zásad. Podstatným úkolem naší organizace je také charitativní činnost jako jeden ze základních postojů křesťana. Ke spolupráci však zveme nejen křesťany, ale všechny občany, kteří se chtějí zasazovat o mírové soužití v Evropě.

Vážení a milí členové SAG, přátelé a příznivci

Uplynulý rok jsme zahájili tradiční spolkovou konferencí, ve které jsme reflektovali 1150. výročí příchodu věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Je záslužné, že naše sdružení bylo první organizací, která oficiálně rok věrozvěstů připomněla, což svou záštitou ocenil i náš člen kardinál Dominik Duka. Již v březnu se konala tradiční konference Dialog uprostřed Evropy, kterou kancelář SAG pomáhá realizovat. Jejím tématem bylo co nás v Evropě ještě drží dohromady. Do jisté míry provokativní název měl za cíl otevřít diskusi nad problémy Evropské unie a připomenout vše podstatné z evropských myšlenek pro sjednocenou Evropu. Nedlouho po brněnské konferenci se mladí ze Spirály setkali společně s Junge Aktion při oslavách Velikonoc v klášteře Niedertaich. Pro zlepšování česko-německých vztahů jsme se prezentovali i na Sudetoněmeckých dnech v Augšpurku, kde jsme se po boku Ackermann-Gemeinde připojili s prezentací činnosti našeho sdružení. Rád bych také zmínil, že při této příležitosti byla prezentována i studentská výstava gymnázia Jakoba Bruckera z bavorského Kaufbeurenu, která vycházela z projektu, na kterém SAG spolupracovalo. Počátkem léta jednatele našeho sdružení odjel společně s AG prezentovat naše myšlenky na Dny lidí dobré vůle na Velehrad, kde SAG také pořádala veřejnou debatu o česko-německých vztazích. V polovině září jsme společně s katolickým a evangelickým německým společenstvím v Praze uspořádali ekumenický zájezd do Želiva a Kralic. Cílem si bylo připomenout dvě důležitá místa českých křesťanských dějin. V Kralicích Bibli kralickou a v Želivu dějiny kláštera a především dobu, kdy zde od 50 let minulého století byli věznění komunistickým režimem kněží a řeholníci. Ve stejném měsíci se také v hesenském Frankfurtu uskutečnilo setkání mládeže z celé Evropy. Za Českou republiku zde byly přítomny naše členky Spirály.

Mimo zmíněných akcí jsme v roce 2013 provozovali pražskou kancelář, která administruje námi pořádané i spolupořádané programy. Zajišťuje také běžnou agendu, spolupracuje s Ackermann-Gemeinde a Sozialwerkem AG a prostřednictvím jednatele navazuje a udržuje kontakty s dalšími organizacemi a partnery zabývajícími se rozvíjením a zlepšováním česko-německých vztahů.

Z důležitých akcí není také možné opomenout spolupráci na organizování jazykového kurzu pro kněze, řeholní osoby a bohoslovce z Česka a Slovenska, který se koná již více jak 10 let v diecézi Bamberk a je významnou měrou financován Ackermann-Gemeinde. Poslední zářijový den byl v pražském Goethe Institutu také pro absolventy jazykových kurzů požádaných AG uspořádán seminář, který se věnoval využití německého jazyka při pastoraci. Za spolupráce s francouzskou křesťanskou organizací Semaine sociale de France, jsme zprostředkovali několika zájemcům účast na štrasburské konferenci k problematice nezaměstnanosti. V listopadu jsme za spolupráce Konrad-Adenauer-Stiftung uspořádali jednodenní konferenci na liberecké univerzitě, která se věnovala problematice společenských traumat a jejich vlivů na česko-německé vztahy.

Stejně jako v předchozích letech byli naši členové a příznivci informováni o činnosti SAG a Spirály v Informačním listu, který vydáváme 4x ročně a na webových stránkách. Na podzim byla ve spolupráci

⁵² Archiv rodiny Faberových, *Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013*, s. 1.

se Sozialwerk der Ackermann-Gemeinde realizována tzv. „50 Euro- Hilfe“. Tato každoroční akce se realizuje z prostředků Spolkové republiky Německo a pomáhá sociálně slabých českým Němcům. V závěru roku jsme se naplno věnovali přípravě konferencí, které pořádáme či spolupřádáme v roce 2014. Velkým úkolem je také sladění dokumentů SAG s novým občanským zákoníkem, který od nového roku přináší nejen změnu právní formy z občanského sdružení na spolek. Rád bych také zmínil, že v říjnových volbách do poslanecké sněmovny byl člen předsednictva SAG Mgr. Daniel Herman zvolen poslancem Parlamentu ČR.

Ing. Jaromír Taliř, předseda SAG

Profil organizace

Sdružení Ackermann-Gemeinde (SAG) vzniklo v České republice na počátku roku 1999 jako občanské sdružení. Navazuje na působení jiného spolku působícího od roku 1946 nejdříve v Německé spolkové republice a později i v Československu – Ackermann Gemeinde (AG). V roce 2012 začala v rámci SAG působit Spirála Sdružení Ackermann-Gemeinde, skupina mladých do 26 let věku. SAG i Spirála SAG se hlásí k morálnímu odkazu a nejlepším tradicím Ackermann-Gemeinde. Název Ackermann-Gemeinde je odvozen od literárního díla ze 14. století „Ackermann aus Böhmen“, „Oráč z Čech“ (česky vydalo nakladatelství Vyšehrad roku 1994), které napsal Jan ze Žatce, rodák ze západních Čech a notář Nového Města Pražského. Dílo je dialogem člověka se smrtí o životě a o smrti, o smyslu života, o bolesti.... Zakladatelé Ackermann-Gemeinde byli natolik zasaženi tímto dílem, že po něm pojmenovali své sdružení.

Sídlo SAG a Spirály a kancelář: Vyšehradská 49
CZ-128 00 Praha 2
Česká republika

Tel. +420 221 979 325
Mobil: +420 722 107 761
FAX: +420 224 910 569
E-Mail: sdruzeni@ackermann-gemeinde.cz
<http://www.ackermann-gemeinde.cz>

IČ: 69058211
DIČ: CZ69058211

Registrace sdružení: Ministerstvo vnitra ČR VS/1-1/38854/99-R

Počet registrovaných členů SAG k 31. 12. 2013: 238 osob z Česka, Slovenska a Německa
Počet registrovaných členů Spirály SAG k 31. 12. 2013: 24 osob z Česka a Německa

Bankovní spojení:
Č. účtu: 513 435 1706/4000 (CZK), vedený u LBBW Bank CZ a.s., Vítězná 126/1, Praha 5, Česká republika

Vedení SAG pro období 2012-2014

Předseda sdružení a statutární zástupce:	Ing. Jaromír Taliř
Místopředsedkyně sdružení:	Helena Faberová
Duchovní rádce:	P. Adrián Zemek O.Praem
Jednatel sdružení:	PhDr. Jan Heinzl

---

⁵³ Archiv rodiny Faberových, *Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013*, s. 2.

Členové předsednictva:

Ing. Jaromír Taliř, Helena Faberová, P. Mgr. Josef Hurt, Dr. theol. Petr Křížek, Ing. Hans Korbel, Mgr. Daniel Herman, P. Adrián Zemek O.Praem., Ing. Marie Smolková, Amálie Kostřížová – Spirála SAG, Martin Kastler, MdEP – spolkový předseda Ackermann-Gemeinde e. V.

Členové předsednictva Spirály:

Amálie Kostřížová – mluvčí, Alžběta Rázková – zástupkyně mluvčí, Barbora Sedláková, Terezie Sedlinská, Rebecca Kopřivová

Přehled nejvýznamnějších událostí a činnosti v roce 2013

Počátky evangelizace: Dialog spirituality a společnosti tehdy a dnes (25. - 27. 1. 2013)

Přes sto třicet Čechů, Němců, Slováků a Rakušanů se sešlo o víkendu od 25. do 27. ledna v kongresovém sále hotelu EXE Iris v Praze na výroční konferenci Sdružení Ackermann-Gemeinde. Letošní setkání vyvrcholilo nedělní česko-německou bohoslužbou v kostele sv. Jana Nepomuckého na pražských Hradčanech a následujícím kulatým stolem, u něhož se o své zážitky a postřehy podělili prof. Ludvík Armbruster SJ a dr. Václav Cílek. V diskusi nad tématem „Od poutníka k věrozvěstu: kam kráčíš, člověče?“ jezuita a emeritní děkan pražské Katolické teologické fakulty UK a geolog, klimatolog a poutník Václav Cílek hovořili o potřebě naslouchání, porozumění a respektu k přírodě, ke kulturnímu a duchovnímu prostředí. Celý program konference od počáteční přednášky P. Aleše Opatrného se vlastně nesl v duchu docenění soudobého společenského dění i přiznání vlastní situace. „Mám za to, že nepotřebujeme nového Cyrila a Metoděje, ale odvahu k novému pohledu na místo křesťanství v této společnosti a obnovenou představu o způsobu života církve v ní,“ shrnul svou přednášku Aleš Opatrný. Na jeho podněty v sobotu přirozeně navázal prezident ČKA Mons. Tomáš Halík, který hovořil o inkulturaci křesťanství do společnosti v kontextu evropského myšlenkového vývoje posledních dvou století. Po něm dostal slovo německý morální teolog prof. Albert-Peter Rethmann, který se zabývá křesťansko-muslimským dialogem a posluchačům přiblížil německé zkušenosti s mezináboženským dialogem a soužitím s muslimy v Německu. Přemítání o evangelizaci v dnešní době tak dostalo další dimenzi. I letos se na konferenci vytvořilo příjemné a důvěrné prostředí, v němž přítomní přednášející i ostatní účastníci otevřeně formulovali své postřehy a názory, naslouchali druhým, polemizovali s nimi a společně hledali nové podněty do dalších dní. Ač mezi přítomnými byli lidé různých generací, Češi i Němci žijící v různých koutech Evropy, přece si byli blízcí svou vírou, obroušenou mnohými životními peripetiemi. Možná právě tato zkušenost otevřené, nesamozřejmě a odvážné křesťanské víry je klíčem k milé atmosféře těchto setkání, důvodem pozitivních ohlasů mezi mladšími účastníky i nadějí na skutečně sousedské vztahy mezi Čechy a Němci.

XII. Dialog uprostřed Evropy; česko-německá konference v Brně (22. - 24. 3. 2014)

Demokracie vyžaduje důvěru! Česko-německá konference „Dialog uprostřed Evropy“ nabídla řadu zajímavých příspěvků a upozornila na nebezpečí narůstajícího zklamání z demokracie v Evropě. Má veřejnost důvěru ve své politiky a politická reprezentace ve veřejnost?

O víkendu 22. až 24. března se v Brně konala už XXII. česko-německá konference – Dialog uprostřed Evropy. Její podtitul zněl: „Co nás ještě drží v Evropě pohromadě?“ a nabídla mnoho zajímavých hostů. Jmenujme alespoň některé. První den místopředseda Bundestagu Wolfgang Thierse pronesl úvodní přednášku „Demokracie vyžaduje důvěru“. V panelu s názvem „Je dnešní EU skutečně bez alternativy?“ vystoupil filosof Daniel Kroupa, ředitel Masarykovy demokratické akademie Vladimír Špidla či historik Gábor Egrý.

Listy a jejich vzpomínka na Jaroslava Šabaty

V části věnované odkazu Ioni zesnulého Jaroslava Šabaty, který se na Dialogu uprostřed Evropy dlouhá léta podílel, promluvil Petr Pithart, Šabatův vnuk Michal Uhl, který provedl pomyslnou prohlídku knihovny svého dědečka, nebo Jakub Patočka. Velmi milé bylo také čtení Václava Buriana a Tomáše Ticháka ze společných rozhovorů s Jaroslavem Šabatou z dvouměsíčníku „Listy“. Nakonec se jednalo spíše o společné vzpomínání, které se neslo ve více než přátelské a spontánní atmosféře.

Posledního panelu s názvem „Rozpadá se česká společnost?“ se zúčastnil Pavel Barša, Eliška Wagnerová, Roman Joch či ředitel občanského sdružení Antikomplex Ondřej Matějka. Celá konference byla velmi inspirativní a to zejména pro mladší generaci. Ta by do budoucna mohla trochu omladit publikum, které se této akce každoročně účastní.

---

⁵⁴ Archiv rodiny Faberových, *Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013*, s. 3.

Zklamání z demokracie

Co se týče samotné konference, rád bych vyzdvihl přednášku Wolfganga Thierseho „Demokracie potřebuje důvěru“. Místopředseda Bundestagu v úvodu své řeči zmínil, že demokracii je v Portugalsku zklamáno 87 procent lidí. Velká nedůvěra v instituce je podle něho i v Německu, kde má dobrá čísla pouze Ústavní soud. Největší důvěru mají v Německu hasiči, nejmenší politici.

Podle Wolfganga Thierseho to má demokracie v Evropě těžké. Politologové mluví o nedůvěře v reprezentativní demokracii. Jde o to, že demokracie je vytlačovaná primátem ekonomických procesů, které jsou mnohem rychlejší než samotný demokratický proces. U veřejnosti se vytratila důvěra v to, že jsou to politici, kdo mají schopnost utvářet dění. Wolfgang Thierse si myslí, že demokratická politika musí opět získat nadvládu nad ekonomickým trhem. Důvěra podle něho totiž existuje jen tam, kde existuje jasná odpovědnost.

Pozor na prázdnu demokracii

Thierse zdůraznil, že demokracie je souborem pravidel pro vykonávání moci. Demokracie by ale zůstala prázdna a formální, kdyby do ní nevstupovali občané. Podle Thierseho je třeba se přiblížit představám o obecném blahu. Občané, kteří nedůvěřují v reprezentativnost, jdou totiž do ulic či volí populisty a demagogy. A ve chvíli, kdy se frustrace provalí, tak to nejvíce pocítí ti nejslabší – menšiny – např. migranti či gayové. Demokracie je podle místopředsedy Bundestagu spojena s namáhavostí a zklamáním. Je pomalá, ale tato pomalost je důsledkem snahy začlenit do rozhodovacího procesu co nejvíce lidí.

Oboustranná důvěra

Základní myšlenka přednášky Wolfganga Thierseho, že demokracie potřebuje důvěru, si zaslouží rozvedení. Místopředseda Bundestagu na úplný začátek citoval slova německého prezidenta Joachima Gaucka, že je třeba mít důvěru v ty, co nesou odpovědnost, a ti by naopak měli důvěřovat občanům.

Tato důvěra musí být oboustranná. Přesto se ale stále častěji můžeme setkat s projevy nedůvěry vůči veřejnosti. Ta má různé podoby. Rád bych zmínil dvě. Během brněnské konference ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů Daniel Herman z publika pronesl poznámku, že demokracie může fungovat jen tehdy, když platí principy, které nejsou její součástí. Myslel tím například to, když lidé budou zastávat určitý soubor hodnot, jehož součástí je i to, že se navzájem nepozabíjejí.

Studijní zájezd do Želiva a Kralic s pražskými německými evangelíky a katolíky (14. 9. 2013)

Dvě významná místa dějin českého křesťanství byla cílem studijní cesty, kterou pro zájemce z německy mluvících pražských farností (katolické – sv. Jan na Skalce i evangelické - sv. Martin ve zdi) iniciovalo a spolupořádalo 14. září naše sdružení. Od startu o sobotním ránu z pražského autobusového nádraží Na Knížecí až do večerního návratu téhož dne provázela skupinu účastníků zájezdu srdečná přátelská atmosféra. Již během cesty nás duchovní obou farností postupně a zajímavě informovali o místech, která jsme měli navštívit. Bylo totiž záměrem, aby především naši němečtí přátelé více poznali dvě významná místa z církevních dějin Česka. Dopoledne byla v programu německy provázená prohlídka premonstrátského kláštera v Želivu, který vznikl již ve 12. století a postupně se stal duchovním i kulturním centrem českomoravské vysočiny. Smutnou a bolestnou historií kláštera byla 50. léta minulého století, kdy byl klášter internačním místem pro řeholníky i diecézní kněze, kteří tehdy nesměli působit pastoračně. Později pak zde byla umístěna psychiatrická léčebna. Až po politických změnách v devadesátých letech se zde znovu mohla rozvíjet činnost premonstrátů, kteří se s velkým nasazením věnují obnovené činnosti. Krásným zážitkem byla v místním chrámu pro účastníky této cesty oběma duchovními společně připravená ekumenická pobožnost. V Želivu se konají nejen bohoslužby, duchovní cvičení, kulturní pořady, pro turisty se nabízí prohlídka historických prostor kláštera, ale i pohoštění. Klášter má dokonce i vlastní pivovar! Také naše skupina zde výborně poobědvala. Posilnění jsme se rozjeli do Kralic nad Oslavou nedaleko Brna, kde se o tomto víkendu konaly oslavy 400 let Kralické bible. Od pátku do neděle bylo toto městečko hostitelem pestrého programu, který připomínal obrovské dílo překladatelů Jednoty bratrské. Vydání bible z r. 1613 je považováno za vrchol bratrské biblistiky a stalo se základem pozdějších exulantských tradic. Několik tisíc účastníků této oslavy mělo možnost během 3 dnů navštívit Památník bible kralické, s replikou tiskařského lisu, Bibli kralickou a mnohými doklady o činnosti utajené bratrské tiskárny, v místním kostele i na volném prostranství se konaly koncerty, přednášky, v sokolovně byla výstava dětských kreseb s biblickými motivy i na dalších místech se konaly akce připomínající tuto významnou událost. Odjížděli jsme z Kralic naplnění pestrými dojmy a zajímavými informacemi. Již zpáteční cestou naši němečtí přátelé vyslovili přání, aby se podobná společná akce konala i příští rok.

---

⁵⁵ Archiv rodiny Faberových, *Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013*, s. 4.

Vzpomínka s ekumenickou pobožností na německé oběti Mnichovské dohody (26. 9. 2013)

Ve dnech, kdy jsme si připomněli 75. výročí od podpisu Mnichovské dohody, se v Památníku Dachau uskutečnila ekumenická pobožnost, kterou iniciovala mnichovská Ackermann-Gemeinde. Smyslem setkání, které se zúčastnili zástupci německých katolíků, evangelíků, představitelé Ackermann-Gemeinde, Sudetoněmeckého krajaňského sdružení, jednatel Sdružení Ackermann-Gemeinde, reprezentantka České strany sociálně demokratické a další hosté, bylo připomenout oběti prvních transportů z českých území patřících po „Mnichovu“ k říšské župě Sudety. První transporty ze Sudet do koncentračního tábora v Dachau přijely 12. a 13. října 1938. Přivezli 368 křesťanů, sociálních demokratů a demokraticky smýšlejících českých Němců; mnozí z nich v Dachau či v jiném z koncentračních táborů nacistického Německa zahynuli. V závěru pobožnosti odhalil Mons. Anton Otte společně místopředsedkyní Ackermann-Gemeinde Dorotheou Schroth desku upomínající na tyto oběti.

II. mezinárodní dny setkávání ve Frankfurtu nad Mohanem (25. – 29. 9. 2013)

„Já jsem cesta ...“ 130 mladých lidí z devíti zemí Evropy se pod tímto heslem vydalo na společnou cestu do Frankfurtu. Ani my jsme nemohli chybět – 12 členů Spirály pocházejících z různých míst České republiky. Poznali jsme nejen naše sousedy Němce, ale i nové přátele z Albánie, Kosova, Polska, Slovenska, Srbska, Rumunska a Ukrajiny. Nejen křesťany, ale i vyznavače jiných světových náboženství.

Program byl velmi dobře připravený. Po příjezdu jsme dostali „nové rodiče“, někdy i sourozence, ubytování jsme totiž byli v hostitelských rodinách. Všichni byli moc milí a skvěle nás hostili. Ještě první večer se konala slavnostní večeře, při které jsme měli poprvé možnost vidět všechny účastníky (a že jich bylo!) a dozvěděli jsme se, co nás během následujících dní čeká. Představily se také jednotlivé země a jejich zástupci zpívali lidové písně ve svých jazycích, někteří i tancovali.

Druhý den byl tzv. sociální. Dopoledne jsme si vyzkoušeli práci v jednom z patnácti charitativních zařízení. Navštívili jsme například školku, kde jsme si s dětmi hráli, počítali, zpívali. Jiné skupinky se byly podívat v Montessori škole, centru pro ženy ve složitých životních situacích, nebo se účastnily zkoušky pěveckého sboru neslyšících.

Odpoledne jsme strávili povídáním na lodi se seniory na řece Mohanu. Během našich rozhovorů jsme slyšeli zajímavé příběhy: jedna paní se narodila v Liberci, ale byla s celou svou rodinou odsunuta do Německa; jiná paní nám povídala o životě ve Frankfurtu (které v centru není pro všechny cenově dostupné a bydlí zde spíše jen manažeři důležitých firem). Večer jsme diskutovali v rámci „European Youth Forum“ o tom, jaké možnosti máme v Německu, jaké jsou zde výhody/nevýhody a jak na Německo nahlíží různé země Evropy.

V pátek jsme jeli na výlet do Rudesheimu na Rýně. Prohlédli jsme si nádhernou krajinu s mnoha vinicemi a širokým Rýněm – patří ke kulturnímu dědictví UNESCO. Nachází se zde i obrovská socha Germanie, hledící ve směru k Francii. Pokračovali jsme přímo do centra Frankfurtu, za slavnostní atmosféry jsme byli přijati zastupiteli města v Císařském sále radnice. Tento zajímavý a slavnostní den byl zakončen liturgií v katedrále, kterou navštívil také děkan města. V sobotu se nejdříve konala mše, které jsme se zúčastnili spolu s našimi dočasnými rodinami a spoustou hostů. Odpoledne byl volný program. Večer se konala poslední velká akce, 6. Griesheimský hudební festival. Mladé kapely z okolí (frankfurtské čtvrti Griesheim a Nied) se představily a pěkně zpívaly. V příjemné a uvolněné atmosféře jsme slavili až do půlnoci. Unavení, ale plni zážitků jsme se v neděli po poslední mši vraceli domů. Zůstali bychom ale ještě déle, každá minuta setkání byla zajímavá, pořád se něco dělo. Poznali jsme spoustu milých lidí i z celého světa a naučili jsme se plno nového.

Ranní a večerní modlitby v katolických a evangelických kostelích. Při každé mši se představily dvě země, které přinesly svůj symbol – prezentaci vlastní školy, společenství nebo poutní cesty, které se zúčastnili nebo třeba obrazy svatých, kteří jsou spojeni s danou zemí. Většinou také zpívali písně ve svém jazyce. My ze Spirály jsme přinesli ručně vyrobený kreslený obraz sv. Cyrila a Metoděje, kolem něj ležely fotky všech účastníků z České republiky. Zpívali jsme také Velehradskou hymnu.

A i když byli účastníci různých náboženství a světonázorů, tyto dny si užili všichni. Potkali jsme zajímavé kolegy, vyměnili si názory a zažili také hodně zábavy. A domů jsme si odnesli spoustu nových zkušeností.

Seminář s kněžími, řeholnicemi a řeholníky o využití němčiny v pastoraci (30. 9. 2013)

Poslední zářijový den pořádalo Sdružení Ackermann-Gemeinde společně s Sozialwerkem Ackermann-Gemeinde a Goethe-Institutem v Praze seminář pro absolventy jazykových kurzů němčiny, který je kněžími, řeholnicemi a studentům teologie nabízen již více jak 10 let. Smyslem letních jazykových kurzů v Heidelbergu, Vierzéhnhelligenu a Bamberku je nejen výuka jazyka našich jižních a západních sousedů, ale také seznámení se s kulturou a životem tamních církevních společenství. Zářijový seminář byl věnován uplatnění němčiny v pastorační službě a zúčastnilo se jej více jak 20 účastníků z uplynulých let. Všichni se

⁵⁶ Archiv rodiny Faberových, Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013, s. 5.

shodli nejen na pozitivním dopadu letního kurzu na jejich znalost němčiny, ale i na důležitosti jazykového vzdělávání pro pastorační práci ve farnostech. Mnoho kněží, sloužících v bývalých německy hovořících farnostech tak němčinu využívá v komunikaci s vyhnanci a jejich potomky, stejně tak při práci s historickými prameny (matrikami) a při kontaktech se přátelenskými farnostmi v Německu a Rakousku. Pořádaný seminář ukázal nejen potřebnost jazykového vzdělávání v církvi, pro kontakt s našimi sousedy, ale také při studiu teologické literatury. Setkání obohatila přednáška Miloslava kardinála Vlka, ve které zhodnotil z pohledu církve česko-německé vztahy od pádu železné opony. Na závěr byla sloužena mše svatá v kostele sv. Jana Nepomuckého Na Skalce, spravovaném Německým katolickým společenstvím.

Konference Traumata minulosti v současné společnosti (19. 11. 2013)

Je česká společnost v krizi? Jak se promítají traumata z minulosti do současné společnosti a co je příčinou oněch traumata? Umíme se zbavit předsudků a dokážeme vzdorovat jejich zneužití v politice? Otázky historické, filozofické i sociologické byly předmětem přednášek a diskuze na konferenci „Traumata minulosti v současné společnosti“ v univerzitní knihovně.

Konferenci uspořádaly Nadace Konrada Adenauera a sdružení Ackermann Gemeinde ve spolupráci s Fakultou přírodovědně-humanitní a pedagogickou TUL Českou křesťanskou akademií. „Českou historií se jako červená nit táhnou nevyřešené česko-německé vztahy. V době minulé se Praha i díky soužití Čechů a Němců stala významným evropským kulturním centrem. Po druhé světové válce o tento statut přišla. Po roce 1989 svítla naděje, že ho opět získá. Povedlo se to zatím jen částečně,“ řekl v úvodním projevu děkan FP TUL Miroslav Brzezina. Podle děkana jsou ve vědě a výzkumu česko-německé vztahy většinou dobré, v ostatních oblastech včetně umění máme ještě rezervy.

Ředitel v zastoupení Konrad Adenauer-Stiftung v Česku a na Slovensku Werner Böhler odmítl návrhy některých politiků udělat za minulostí tlustou čáru a přestat se česko-německou historií zabývat. „Bez znalosti a pochopení třeba i bolestných historických mezníků není cesta k demokracii. Nelze tyto věci zamlčovat a ignorovat. Naopak musíme o nich mluvit v co nejširších souvislostech a všude, kde to je možné,“ prohlásil Böhler.

V hlavní přednášce dopoledního bloku se věnoval historik Adrian Portmann-von Arburg společenským středoevropským traumatům v širších souvislostech. Národní traumata podle něj vyplývají z nízkého sebevědomí a vedou ke krizovým situacím projevujícím se nacionalismem až rasismem. Jsou způsobeny například ztrátou státnosti, jako tomu bylo u Baltických republik. Pro českou společnost jsou stále živými traumaty Mnichovská dohoda, komunistický režim, porážka Pražského jara a následná sovětská okupace. „Nevyřešená traumata jsou jako časovaná bomba. Jsou snadno zneužitelná v politice. Usnadňují totiž najít nepřítele a obrátit k němu pozornost,“ řekl Adrian Portmann-von Arburg.

Na dané téma se rozvinula bohatá diskuze, kterou moderoval komentátor Českého rozhlasu Radko Kubičko. Sociolog a ředitel agentury STEM, Praha Jan Hartl upozornil na nebezpečí obecné pasivity. „Pokud čekáme, že všechno zařídí ti nahoře, chováme se jako ovce.“ Michal Podzimek z FP TUL se zamyslel nad hledáním chybějící společné ideje. Lékař a terapeut Vladislav Chvála se zaměřil na depady historických traumat na současnou politickou situaci na Liberecku. Podle něj je pro ni typická především chamtivost. Česko-německé vztahy se uměle přizívají, aby se mohly stát nástrojem politických machinací. „Česko-německé téma je nutné ozdravit tím, že se o něm bude mluvit. Pokud je trauma nevyřčené, nebezpečí trvá a prohlubuje se,“ konstatoval.

Diskutující se shodli na tom, že taková témata je nutno vnést do celé společnosti a nediskutovat o nich jen v odborných skupinách. Je úkolem současných i budoucích pedagogů starat se o kvalitní historické vzdělávání tak, aby žáci, studenti ale i občané školy odrostlí chápali historii v reálných souvislostech bez politických nálepek a frází.

Nezastupitelnou roli v poznávání historie a odstraňování předsudků má i umění. O vyrovnávání se se společenskými traumaty v české a německé literatuře hovořili spisovatelka a literární historička Radka Denemarková a saský spisovatel Jörg Bernig.

Poděkování

Náš upřímný dík patří především Ackermann-Gemeinde e.V. a Sozialwerk der Ackermann-Gemeinde München, Stiftung Ackermann-Gemeinde, Arcibiskupství pražskému a Mons. Antonu Ottemu. Dále Česko-německému fondu budoucnosti, Renovabis e.V. Freising, Hanns-Seidel-Stiftung Praha, Konrad-Adenauer-Stiftung Praha a CK Křížek.

---

⁵⁷ Arch Archiv rodiny Faberových, Výroční zpráva o činnosti Sdružení Ackermann-Gemeinde a Spirály SAG v roce 2013, s. 6.

ABSTRAKT:

PROKOPCOVÁ, J. *Helena Faberová – nástin portrétu (Oral history)*. České Budějovice, 2014. Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce T. Veber.

Klíčová slova: Helena Faberová, charita, církev, Ackermann-Gemeinde, Magdala, Jihočeský rozhlasový púst.

Práce je zaměřená na život Heleny Faberové. První část představuje Helenu Faberovou. Část druhá je zaměřená na charitu a církev. Poslední část bakalářské práce je zaměřená na působení Heleny Faberové v charitě a na projekty, které vytvořila. Součástí práce je několik příloh.

ABSTRACT:

Helen Faberová - Portrait Sketch (Oral history)

Key words: Helen Faberová, charity, church, Ackermann-Gemeinde, Magdala, Radio Lent of South Bohemia.

The thesis deals with a life of Helen Faberová. First part present Helen Faberová. The second part is focused on charity and church. The last part of the thesis is focused on activities Helen Faberová in charity and in projects that create. The thesis includes several appendices.